Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 100 (14120) | 1973 оной апрелиин 28, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленум 1973 оной апрелиин 26-да нээгдээ.

«Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын ажал ябуулга тухай» КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэһэн элидхэлые Пленум шагнаһан байна.

Нүхэд: СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. ПОДГОРНЫЙ, КПСС-эй Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. РОМАНОВ, Москвагай М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ пумаажан бүдэй фабрикын бүд нэхэгшэ М. С. ИВАННИКОВА, Азербайджанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Г. А. АЛИЕВ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. КОСЫГИН, КПСС-эй Свердловско обкомой нэгэдэхи секретарь Я. П. РЯБОВ гэгшэд элидхэл тушаа үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһээр.

...ОЙН БАЯРАЙ ...ҮРҮҮШЫН АЛХАМ

...ы Буряад орон доторнай бүхэсоюзна социалис ...сөөнэй хүсэтэ долгин хэшэг ехэтэйгээр эбхэрэн бай... Үдэрһөө үдэртэ мүрысөөнэй далайсань үргэдэнэ, үрэ ...нь баяжана. 1973 оной түрүүшын кварталайнгаа ... социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн тухай ...элнүүд республикын промышленна предприятинууд... леспромхозуудһаа, колхоз, совхозуудһаа үдэр бүхэн ...ожо байһаар. Энэшье хүн бүхэндэ ойлгосотой. Энэ... ...рын жэл бэшэ ха юм. Нэгэдэхеэр, энэ хадаа юһэдэ... табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай, гурбадугаар ...радайнгаа ажахын али бүхы һалбаринуудые эрид ... хүгжөөхэ талаар КПСС-эй XXIV съездын хараал... ...орилгонуудые бэелүүлгэдэ илангаяа ехэ үүргэтэй ... Хоёрдохёор, энэ хадаа манай Буряадай Автономито ... Социалис Республикын байгуулагдаһаар табитай ...ойнь «алтан ойн» баярай жэл болоно бшуу.

...э алдарта жэлдэ коллектив бүхэн, ажалша хүн бү... ...раалагдаһан түсэбөө, абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэ... ...р дүүргэжэ, Эхэ орондоо ажалай бэлэг барихые ...үрхэнһөө оролдоно. Хото городуудташье, хүдөө ню... ...ташье хүдэлмэришэд, колхозниүүд, бүхы ажалшад ... ехэ дэбжэлтын оршон байдалда хүдэлжэ байнхай. ... ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр эм... ...э тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоо... ...орилгожоһон промышленна предприятинуудай коллек... ...д, колхозниүүд, совхозуудай хүдэлмэришэд илан... ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллажа байнхай. Социалис ...сөөндэ түрүүлэгшэдэй тоо үдэрһөө үдэртэ олошорно. ...дукци худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб рес...ын промышленность 102 процент дүүргээ. Про...енна продукци бүтээн гаргаха түсэб шухалын шуха...онхи зүйлнүүдэй талаар ехэнхидээ бэелүүлэгдээ. ... оной энэ үеынхитэй сасуулжа үзэбэл, промышлен...йлдбэриин ургалтань 8 процентээр ехэ болоо. Рес...ын промышленностьда ажалай бүтээсэ 5 процен... ургаа. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар про... бүтээн гаргалга 65 процентээр ехэ болоо. Арадай ...элэй эд бараан ехээр бүтээн гаргагдадаг болонхой. ...до жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, арадай хэрэгсэ... ...д бараа үйлэдбэрилгэ 4 процентээр урганхай.

...публикын зарим аймагуудай колхоз, совхозууд илан... ...байн амжалтануудые туйлаа. Саһа ехэтэй, шэмэрүүн ... үбэл боложо, алибаа тэжээлэй тон хомор байжа, ... бархэшээлнүүдэй тохёолдобошье, динлэнхы олонхи ...ууд адууһа малаа гол түлэб тобир тарганаар ондо ...жа шадаа. Нёдондо жэлэй түрүүшын кварталайхида ...өө байгша оной түрүүшын кварталда мяхашье, һүшье ...э ехээр худалдаһан аймагууд олон. Энэнь ехэл һай...ай байна. Яахадааб гэхэдэ, бүхыдөө манай респуб... гүрэндэ мал ажалай продукци худалдаха нэгэдэхи ...лай түсэб дүүргэхэ талаар РСФСР дотор түрүү ...э гаранхай. Гүрэндэ мяха худалдаха түсэб 131 про... һү — 105, үндэгэ — 133 процент дүүргэгдээ. Тии... 1972 оной энэ үеынхитэй сасуулжа үзэхэдэ, мяхан — ...цент, һүн — 3, үндэгэн — 14 процент ехээр худал...хай. Энэ хадаа ойн баярай жэлэй түрүүшын найдам... гээшэ ха юм. Урматай дорюун иимэ һайн алха... республикын ажалшад омогорхохо ёһоороо омогор... Дэлхэйн ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын һайндэртэй ...дуулан, Эхэ орондоо иимэ бэлэг бариһандаа ...гүй байхаар бэшэ. Үнэн сэхэ ажалай үрэ дүн иимэ

... Хурамхаанай, Улаан-Удын, Хэжэнгын, Бэшүүрэй, ...калинин болон Түнхэнэй аймагуудай колхоз, совхо... ... үльгэр жэшээтэ ажал хүдэлмэриие тэмдэглэнгүй ... аргагүй. Жэшээлхэдэ, Хурамхаанай аймаг гүрэн... ...а худалдаха түсэбөө 107 процент, һү — 118 про... дүүргэжэ, нёдондоной энэ үеынхитэй жэшээлхэдэ, ... - 11 процентээр, һү — 18 процентээр үлүүлэн ху... бүхы адууһа малайнгаа тоо толгойе горитойхоноор ...рүүлһэн байха юм. Иимэ амжалта туйлаһанайнь тү... ...КПСС-эй обкомой, Министрнүүдэй Соведэй, Облпроф... ... дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар Хурам... ... аймагта барюулагдаха болобо. Тэрэшэлэн мал ажа... ...дукци гүрэндэ тушааха нэгэдэхи кварталайнгаа ...үүлэн дүүргэжэ, адууһа малайнгаа тоо толгойе ...оор нэмээһэнэйнгээ түлөө Улаан-Үдын ба Хэжэн... ...агууд мүнгэн шангуудые абаха болонхой.

...адугаар шиидхэхы жэлдэ, Буряад оронойнгоо ойн ... жэлдэ республикын бүхы ажалшадай ямар туй... ... үүсхэл оролдосотойгоор, шударгы габшагайгаар ..., промышленность болон хүдөө ажахыдашье, ба...рэшье, культурна байгуулалтадашье бага бэшэ ...уудые туйлажа байһаниинь эндэ хэлэгдэһэн ...ууд дээрэһээ эли тодоор харагдана.

...р энээгээр дашуураад, һанаагаа амараад һууха ...аа, ехэ алдуу эндүүтэй ябадал болохо байна. Сэ...элэхэдэ, манайда үшөө шиидхэгдээгүй асуудал... бүтээгдээгүй хэрэгүүд бии байһаар. Олохон дутуу ...ууд тохёолдоно. Гүрэндэ мал ажалай продукци ху... түрүүшын кварталайнгаа түсэб дүүргээгүй айма... ...ахынууд бии. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи кварталай ...хаар — Яруунын ба Хориин аймагууд, һүөөр — ... Загарайн, Хяагтын ба Мухар-Шэбэрэй аймагууд ...гүй, тиихэдэ 100 эхэ мал бүхэнһөө үсөөн түл аба... ...ууһа малаа үхүүлжэ, нилээд гарзада ороһон ажа... ... бии. Эдэ бүхы дутагдалнуудһаа тобшолол хэжэ, ... дабтагдахагүйнь тула тодорхой хэмжээнүүдые ... шухала.

... ажалай продукци гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүр... аймагууд, ажахынууд хоёрдохи кварталда тэрэнээ ...үсэлдүүлхэ зэргэтэй. Таряашад болон малшадай ...оциалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай пар... ...равительствын тогтоолой ёһоор, бүхэсоюзна социа... ...рысөөнэй дүн июлиин 1-дэ гаргагдаха зэргэтэй. Энэ ...республикын ойн баярай тэмдэглэгдэхын урда тээ... ...болоно. Буряад оронойнгоо ойн баярые тэмдэглэхэ ...ал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха хахад жэ... түсэб, абаһан социалис уялгаяа дүүргээгүй нэгэ... ...коллектив, нэгэшье ажалша хүн байха зэргэгүй, бай... гэжэ найдагдана.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна мүрысөөн

МАЙ ҺАРЫН ТҮСЭБӨӨР

«Республикынгаа 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтая, табан жэлэй шиидхэхы жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэе» гэһэн уряатайгаар үйлэдбэриин коллективүүд ажаллана. Манайшье хүдэлмэришэд. Үдын модо урадхуулгын конторын Онохойн транспортна участогайхид иимэ уряа дэмжэжэ, республикынгаа һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтахын түлөө мүрысэнэ.

Экипаж бүхэн, хүдэлмэришэн бүхэн мүрысөөндэ һайн үрэ дүн харуулха гэжэ оролдоно. Участогай хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй энэ жэлэй түрүүшын кварталай үрэ дүн согсологдоо.

Модо шэрэхэ автомашинын гурбан экипаж шалгаржа, түрүү һууринда гараба. М. Ястребов К. Зарипов хоёрой экипаж түсэбэй ёһоор 2511 кубометр модо шэрэхэ аад, 4542 кубометр шэрэһэн байна. Энэ экипаж түрүү һуури эзэлээ. Түсэбэй ёһоор 3076 кубометр модо шэрэхын орондо 4689 кубометр шэрэһэн И. Устинов — Н. Кузнецов, 2009 кубометрын орондо 2945 кубометр модо шэрэһэн В. Леонов — И. Горбунов гэгшэдэй экипажнууд 2-дохи, 3-дахи һууринда гараба.

Жолоошод М. Ястребов, К. Зарипов, В. Леонов, И. Горбунов апрель һарынгаа түсэбые холо үлүүлэн дүүргээд, майн түсэбөөр ажаллажа эхилээ.

Энэ жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхэ уялга абаһан жолоошод В. Брянский, Н. Яньков, Б. Воронин, Г. Симонов даабаряа һара бүхэндэ үлүүлдэг болоо. И. Спиридонов — Н. Казазаев гэгшэдэй экипаж һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө магтаалда хүртэһэн байна.

Участогай эдэ түрүү жолоошод автомашинануудаа эрхимээр харууһалжа, һаадгүйгөөр хүдэлгэнэ. Тиимэһээ бүтээсэнь ехэ. Мүн тэдэнэр бэе бэедээ туһаламжа хүргэдэг.

Март һарада бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа гараһан жолоошод апрелиие мүн лэ габшагай ажалай ехэ бүтээсэ туйлаха конкурс-һара гэжэ соносхоод, ехэ модо шэрэхэ гэжэ мүрысэжэ байна.

А. ВСТАВСКИЙ,
участогай мастер.

НАЙМАН ХОНОГООР УРИДШАЛАН

Максар Бадмаевич Бардуевай даадаг мастерска участогай модошод жэлэй түрүүшын кварталай даабариие болзорһоонь холо урид дүүргэхэ, апрель һарын түсэбые В. И. Ленинэй түрэһэн үдэр болотор дүүргэхэ гэжэ хараалһан байгаа.

Модошод абаһан уялгаяа бодотоор дүүргэв. Апрель һарынгаа даабариие 10 хоног урид дүүргэһэн тухайгаа тэдэнэр элидхэбэ.

Хориин леспромхозой Зүүн-Хуурайн модоной пунктын энэ участок социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа ябана. Участогай бүхы комплексно бригаданууд бүтээсэеэ дээшэлүүлжэ, жэлэй эхинһээ хойшо тус бүридөө 6000 кубометр модо бэлэдхэн таллуулаа.

Д. СУБАНОВ.

1973 МҮНӨӨДЭР ТҮРҮҮ БРИГАДАДА ХОБАР

БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРЕЭ — ЭРХИМ ШАНАРТАЙГААР

«Газараа эрхимээр ашагладаг бригада» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргые манай коллектив долоодохи жэлээ арюун һайханаар абажа ябана. Имагтал тарялан дээрэ ябуулагдадаг бүхы хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар хэһэнэй ашаар жэл бүри баян ургаса абанабди. Һүүлэй табан жэлэй туршада бригадамнай жэлдээ дундаа зэргээр гектар бүриһөө 17 центнер таряа хуряажа абаа. Сагай уларилай зохид байһан 1968, 1970 онуудта гектарай 20,7—20,2 центнер ороохо ургуулжа абагдаа гээшэ. Харин ган гасуур болоһон 1972 ондо бригадынгаа элдүүрилдэг 1955 гектар тарялан дээрэһээ гектарай 17,3 центнер ороохо абажа шадаа һэмди. Тиигэжэ бригадамнай таряанай ургаса абаха талаар аймаг соогоо түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана.

Манай бригадада ерэһэн хүнүүд, мүн суглаа, зүблөөн дээрэшье ушархадаа, хүнүүд нимэ тогтууритай баян ургаса ямар аргаар абанабта гэжэ һурадаг. Теэд энээндэ ямар нэгэн онсо нюуса юумэн гэжэ үгы aaб даа. Хэрбээ даажа абаһан газартаа эзэн ёһоор хандажа, агротехническэ эрилтэнүүдые наринаар сахяад, бүхы хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар хээд байбал, ямаршье жэлдэ баян ургаса абажа болохо гээшэ.

Бригадымнай гэшүүн бүхэн даалгагдаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр, үнэн сэдьхэлһээ хандажа, тэрэнээ һайнаар хэхэ гэжэ оролдодог юм. Коллективнай бүхыдөө 27 хүнһөө бүридэнэ. Бултадаа эбтэй эетэйгээр ажалладаг, дүршэл шадабари ехэтэй зон. Урдань бригадир байһан, Ленинэй ордено Д. И. Миронов, Н. И. Калашников, А. Г. Миронов, Н. Д. Вакарин, Д. Г. Тряпкин, А. М. Иванов, Р. Д. Хохлов, А. Р. Миронов гэгшэд гансахан техникээ һайса мэдэдэг бэшэ, мүн ямар газарта хайшаа агротехникэ һаа дутуутүй ойлгодог механизаторнууд.

Энэ жэлдэ бригадымнай гэшүүд Кубаниин механизаторнуудай үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, баян ургаса абаха бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсоһон байна. Тиихэдэ шиидхэхы энэ жэлдэ ороохо таряа тарилгаяа 330 гектараар үргэдхэжэ, гектар бүриһөө 20 центнер таряа, 150 центнер кукурузын ногоо, 400 центнер куузику хуряажа абаха гэжэ шиидэһэн.

Абаһан энэ ехэ уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө мүнөө үедэ бүхы хүсөөрөө ажаллажа байнабди. Хэрбээ нёдондо 1555 гектарта ороохо тариһан байгаа һаа, тэрэнээ энэ жэлдэ 1855 гектарта хүргэхэбди. Ургаса багатай зелёнкын тарилгые хороожо, орондонь шэниисэ тарихабди.

Бригададамнай һайнаар бэлдэгдэһэн 1002 гектар сэбэр паар, намарай паар бии. Эндэ бүхыдөө шэниисэ хэрээһэлүүлэн таригдаха байна. Энэ жэлэй түсэбэй ёһоор, манай бригада 1105 гектар шэниисэ, 486 га обёос, 131 га ешмээн, 115 га горох, 211 гектар кукуруза, 50 га куузику болон бусад ургамалнуудые тариха даабаритай. Тиигэжэ шэниисэмнай бүхыдөө тооной һайн газарта таригдаха юм.

Мүнөө үедэ бригадада хабарай тарилгын хүдэлмэриин түсэб, тракторнуудай ябаха маршрут тодорхойлогдожо, механизатор бүхэниие тэрээнтэй танилсуулжа, полевой станда хүнэй обёорхоор газарта үлгэгдэнхэй.

Манай бригада гэнжэтэ 8, мөөртэ 8 трактортай, 12 сеялкэ, 13 плуг гэхэ мэтэ машинатай. Гэнжэтэ тракторнуудые бүхыдэнь хоер халаанда хүдэлгэхөөр механизаторнууд бии.

Энэ хабартаа 1189 гектар газар хахалагдажа, тарилта хэгдэхэ юм. Энэ хүдэлмэридэ бүхы гэнжэтэ тракторнууд, үшөө 3 мөөртэ трактор табигдажа, тэрэ газарые 15 үдэр соо хахалжа заабол дүүргэхэ даабаритай, дүүргэхэшье байха.

Эртын тарилга майн 2-һоо захалжа, майн 14 хүрэтэр дүүргэхэ гэхэ гү, али 12 үдэртэ тэрэниие гаталха байнабди. Удаань оройн тарилга захалхабди.

Баян ургаса абахын тула үтэгжүүлгэнүүдээ һайнаар ашаглаха хэрэгтэй. Хуурай минеральна үтэгжүүлгэнүүдые РУМ-10 машинаар гаргажа, жэгдээр тараана. Мүнөө 260 гектарай полиие үтэгжүүлжэ дүүргэнхэй. Гектар бүридэнь 2—2 центнер аммиачна селитрэ, суперфосфат оруулаа. Бэшэ үтэгжүүлгэеэ үрэһэнтэй суг хаяха байнабди. Манай бригадада бүхыдөө 854 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаха юм. Мүн 50 тонно аммиагай упа лущени хэхэдээ гектар бүридэ 3 центнер хүртэхөөр хүрьһэндөө шэнгээхэбди. Тиигэжэ үшөө 166 гектарнай үтэгжүүлэгдэхэ байна.

Иигэжэ үтэгжүүлэгдэһэн тарялан дээрэнээ гектарай 20—25 центнер таряа хуряажа абаха хүсэлтэйбди.

Зүдэрүү хүйтэн хабар байжа, полевой хүдэлмэри урдынхиһаа нилээд хожомдожо захалагдаба. Сэбэр паараа, намарай паараа 3—4 үдэртэ борнойлжо дүүргээд, апрелиин 26-һаа газараа хахалжа эхилбэбди.

Бригадымнай газар хабтар хүрьһэтэйшье һаа, һулашаг хүсэтэй юм. Тиимэһээ паар дээрээ гектарай 2,6—2,8 центнер шэниисэ, хабар хахалагдаһан газартаа 2,3 центнер үрэһэ 7—8 сантиметр гүнзэгыдэ тариха байнабди. Үрэһээ тариһанай һүүлээр шүдэтэй каток шэрэжэ, хүрьһөө нягтаруулдагбди. «Онохойн-4» «Буряадай» гэжэ хоёр сортын шэниисэ таригдана. Буряадай сортын шэниисые 3-дахи жэлээ ургуулжа байгдана. Мүнөө жэлдэ 166 гектарта энэ сорт таригдаха. Үрэһэмнай бүхыдөө 1-дэхи, 2-дохи классай шанартай юм.

Хабарай полевой хүдэлмэриин оройтожо захалһые хараада абажа, поли дээрэ тракторнуудаа һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ хэмжээнүүд абтана. Техническэ харууһалга, түргэн зуурын заһабарилга хэхэ түхеэрэлгэнүүдтэй, слесарьнүүдтэй нэгэ автомашина тракторна хоёр бригадада даалгагдаа. Тоһо, түлишэ зөөхэ «Беларусь» трактор, заправка хэхэ түхеэрэлгэтэй хоёр машина бии. Сеялкэнүүдтэ үрэһэ зөөжэ хэхэ түхеэрэлгэтэй хоёр автомашина дүрбэн агрегадта даалгагданхай.

Хээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ амарха, эдеэлхэ байра түгэс бэлдэгдэнхэй. Тэдэндэ үдэртөө 4 дахин халуун эдеэ бэлдэгдэнэ. Ажал хэжэ байһан хүнүүдтэ эдеэн поли дээрэ абаашагдажа үгтэнэ. Полевой станда хамтын байра, хүн бүхэндэ түмэр оро, дэбисхэр түгэс түхеэрэгдэнхэй. Сүлөө сагаа үнгэргэхэ шатар, домино гэхэ мэтэ бии.

Бригадын гэшүүдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөндэ хабаадагшадые урмашуулха гурим баталагданхай. Механизаторнуудай хүдэлмэриин дүн үдэр бүри, бригадануудай хоорондохи дүн 5 хоног бүри согсологдожо байха юм.

Хабарай тарилгын һүүлээр ургамалай гарасые тусхай комиссяар шалгаад, эрхимлэһэн бригадада шан барюулагдадаг гуримтай.

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы 3-дахи жэлдэ, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ баян ургаса абаха гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдонобди. Хабарай полевой хүдэлмэри хаһа сагаа соонь үнгэргэхын тула минута, час бүхэниие дүүргэнээр хэрэглэхэбди.

Т. КАЛАШНИКОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой 4-дэхи тракторна бригадын бригадир.

ШУБУУШАДАЙ ШАДАБАРЯАР

... шубуунай стан... ...ектив түрэл рес...гаа алдарта ойн ...рэтэй түрэтэйгөөр ...ула оролдожо байн...ндэ үндэгэ худалдаха хахад жэлэй түсэб дүрбэ һарын туршада дүүргэхэ гэһэн уряа доро эндэхи шубуушад ажаллана. Тэдэнэр 675.000 үндэгэ гүрэндэ тушаажа, кварталай түсэб 225 процент дүүргэбэ. Түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэлтэдэ шубуушад Аграфена Сотникова, Галина Власова, Галина Шурыгина болон бусадай оролдолго ехэ. Мүнөө эндэ 200 мянган тахяа бии юм. Энэ коллектив ойрын үдэрнүүдтэ гүрэндэ үндэгэ худалдаха хахад жэлэй түсэб дүүргэхэнь.

Д. ДОРЖИЕВ.

Хори.

...ЕТ РОССИН ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ ДАБШАЛТА

...оной нэгэдэхи кварталда РСФСР-эй промышленностиин гүрэнэй түсэб дүүргэлгын дүнгүүд

...ой — түсэбтэ та... ... шиидхэхы жэлэй ...болзорһоонь урид ... түлөө мүры...ссин Федера... промышленностиин ...гшэд промыш...дукци худалдаха ...ла зүйлэй эд ба... хэрэгсэлнүүдые ... талаар нэгэдэ...нгаа түсэбые ам...ар дүүргээ гэжэ ... Министрнүүдэй ...гэдэхи Центральна ...ческэ управле...сэл дотор хэлэг...до жэлэй нэгэдэ...хитэй жэшэбэл, ... үйлэдбэриин ... процент болоһон ...лай бүтээсэ дэ... ашаар промыш...дукциин ургалтын ...нь абтаа.

...енностиин гол ... продукци үйлэдбэрилгээ ехэдхээ гэбэл: электроэнергетикэ — 3 процентээр, түлишын промышленность — 5 процентээр, хара ба үнгэтэ металлурги — 6 процентээр, химиин ба нефтехимиин промышленность — 8 процентээр, машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулга — 11 процентээр, ойн, модо болбосоруулгын ба целлюлозо-саарһанай промышленность — 4 процентээр, барилгын материалнуудай промышленность продукци үйлэдбэрилгээ 7 процентээр дээшэлүүлээ. Соёлой-ажаһуудалай, ажахын хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалга 10 процентээр ургаһан байна.

1972 оной нэгэдэхи кварталайхиһаа үлүү ехээр үйлэдбэрилэгдөө гэбэл: электрын элшэ хүсэн — 6 миллиард киловатт-часаар, нефть — 3,9 миллион тонноор, шэрэм — 446 мянган тонноор, булад — 580 мянган тонноор, булад хоолой сорго — 32 миллион метрээр, түмэрэй руда — 456 мянган тонноор, минеральна үтэгжүүлгэ (условно единицээр) — 315 мянган тонноор, приборнууд, автомадаар хангалгын түхеэрэлгэнүүд ба тэдэнэй запас частьнууд — 50 миллион түхэригөөр, тоолон тодорхойлолгын техникын түхеэрэлгэнүүд ба тэдэнэй запас частьнууд — 64 миллион түхэригөөр, автомобильнууд — 57 мянгаар, тракторнууд — 5,2 мянгаар.

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалга, нёдондо жэлэй нэгэдэхи кварталайхитай жэшэхэдэ, ехэдхэгдээ гэбэл: бүд — 19 миллион дүрбэлжэн метрээр, малай тоһон — 12,5 мянган тонноор, загаһаар бүйлүүлһэн эдеэ хоолой зүйлнүүд — 56 миллион түхэригөөр, шаажан-шабар амһарта — 8 миллионоор, холодильнигууд — 46 мянгаар, электропылесос — 89 мянгаар, мебель бүтээлгэ 41 миллион түхэригөөр дээшэлүүлэгдээ.

Промышленностиин бүхыдөө кварталайнгаа түсэбые бэелүүлээшье һаань, зарим предприятинууд тодорхойлогдоһон даабаринуудаа дүүргээгүй байна гээд РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

Шэнэ зүйлэй промышленна продукци үйлэдбэрилхэ, түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, ажал хүдэлмэриие саашадань оньһожоруулха, автомадаар хангаха талаар промышленна предприятинууд эрдэм-шэнжэлэлгын, проектнэ ба конструкторско эмхинүүдтэй хамта ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Л. И. Брежнев ФРГ-гэй элшэн сайдтай уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ФРГ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Замтай апрелиин 26-да уулзаба. Элшэн сайд ФРГ-гэй федеральна канцлер В. Брандтын бэшэгые Л. И. Брежневтэ барюулһан байна.

(ТАСС).

Калининай нэрэмжэтэ совхозой огородшод овощ ургуулха талаар нилээд дүй дүршэлтэй болонхой. Нина Тимофеевна Гордеевагай хүтэлбэрилдэг бригадада арбаад хүн ажаллана. Огородшодто механизатор Г. В. Минаев туһална. Тус бригадын гэшүүд мартын тэнгһээ ажаллажа эхилһэн. Тэдэнэр капустын, помидорой рассада һуулгажа дүүргэбэ. Байгша ондо эндэхи овощ ургуулагшад долоон гектарта капуста, 30 гектарта куузику тариха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) К. Мельникова, В. Г. Иванова, бригадир Н. Т. Гордеева гэгшэд ажалдаа.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ПАРТИИНА БИЛЕТ УЯЛГАНА

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАХАБДИ

Улаан-Үдын авиационно завод республикымнай түрүү, томо предприяти гэжэ тоологдодог. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон тус заводой олон мянган хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд юhэдэхи табан жэлэй түсэб, даабари болзорhoонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, эршэтэйгээр ажаллажа, hайн амжалта туйлажа ябана.

Табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй түсэб бүхы талааpaa үлүүлэгдэhэн. заводой коллектив городой предприятинуудай дундаhaa хэдэ дахин мүрысөөндэ илажа, түрүү hуури эзэлhэн байна.

Социалис мүрысөө эмхидхэгшэ, олон мянган хүнтэй коллективые ажалай шэнэ амжалтада элсүүлэгшэ хүсэн заводой партийна организаци, эндэ хүдэлдэг хэдэн зуугаад коммунистнууд болоно. Завод дээрэ гараhан шэнэ үүсхэлнүүдтэ — табан жэлэй түсэб 4,5 жэлэй туршада дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ, техническэ дэбжэлтэдэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ, тэдэнине урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха, хажуудаа нэгэшье гээгдэгшэгүйгөөр хүдэлхэ гэхэ мэтэдэ коммунистнууд эхи табиhан байдаг.

Коммунистнууд — арматурщик Н. С. Соковников, слесарьнүүд Н. Ц. Баторов, В. А. Бутуханов, фрезеровщик Т. И. Фёдоров, мастернууд—П. И. Солдатов, Ф. А. Казарикин болон бусад олон нүхэдтөө ажалай эрхим үльгэр жэшээ харуулан, дахуулжа ябана. Тэдэнэр бултадаа коммунис ажалай ударнигууд, даабаряа хододоо эрхим, шанартайгаар дүүргэдэг, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг зон юм.

Имэ коммунистнууд эндэ хэдэн зуугаад.

Партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй ябажа байха үедэ эндэхи коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл бүри хүгжөө, цехүүдэй партийна эхин организацинуудай дайшалхы шадабаринь улам дээшэлээ.

Тиимэшье байха ёhотой. Энэ политическэ, эмхидхэлэй угаа ехэ удха шанартай хүдэлмэридэ бэлдэжэ байхадаа, коммунист бүхэн, партийна организаци бүхэн өөрынгөө ажал хэрэгээ, хүдэлмэрээ дахинаа шүүмжэлхы шэглэлтэйгээр хаража үзэhэн, түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахые оролдоhон байна.

Һаяхан бүлэг коммунистнууд партийна шэнэ билет абахаяа заводой партийна комитедтэ уригдаба. Тэдэнэй дунда үйлэдбэриин түрүүшүүл — фрезеровщик Тимофей Изотович Фёдоров, слесарь Василий Александрович Бутуханов, кадрнуудай таhагай хүдэлмэрилэгшэ Алексей Фёдорович Рыжков, партиин үнинэй гэшүүн пенсионер Андрей Иванович Шестаков, заводой ветеран Александр Петрович Фролов болон бусад.

Парткомой секретарь Георгий Дмитриевич Бондаренко тэдэнине кабинедтээ уриба. Эндэ парткомой гэшүүд Ю. Г. Холщевников, Л. Я. Авилов, парткомой гэшүүн, заводой директор Серафим Иванович Исаев гэгшэд байлсана.

Тэдэнэртэ нүхэр Бондаренко хандажа, ажалша коллективүүдтэ коммунистнуудай бэелүүлдэг түрүү үүргэ тухай, тэдэнэй шиидхэхэ зорилгонууд тухай тобшохоноор тогтобо.

Коммунис партиие байгуулагша багша В. И. Ленинэй дүрэ зурагтай партийна шэнэ билет эгээн түрүүлэн заводой директор, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Серафим Иванович Исаевта барюулагдаба. Гушa гаран жэлэй туршада нүхэр Исаев тус предприяти дээрэ ажаллана. Түрүүшээр технологоор ажаллажа эхилээ. Тиигээд заводойнгоо директор болотороо дэбжүүлэгдээ. Ямаршье тушаалда байхадаа, Серафим Иванович партиин найдабариие бэелүүлжэ, коммунистын нэрэ хүндые үндэр дээрэ үргэжэ ябана.

Удаань фрезеровщик Тимофей Иванович Фёдоровто билет барюулагдана. Энэ нүхэр завод дээрэ 1954 онhoo ажаллана. Тэрэ жэлдэ Ленинэй партиин гэшүүндэ ороо hэн. Мүнөө мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэн болонхой, халаан бүриингөө даабари 180—185 процент дүүргэнэ, хэдэн арбаад хүнүүдые өөрынгөө мэргэжэлдэ hурганхай. Ажалдаа габьятай байhанайнгаа түлөө нүхэр Фёдоров Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай.

— Коммунис партиин гэшүүн байhанаараа омогорхоноб. Түрэл оронойнгоо хүсэ шадал улам бэхижүүлхын тулада бүхы хүсөөрөө оролдохоб. Табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй түсэб 10 hарын туршада дүүргэхэб гэжэ үгэеэ үгэнэм, — гэжэ коммунист Фёдоров партийна шэнэ билет абаха зуураа хэлэнэ.

1920 ондо коммунис партитай хуби заяагаа холбоhон Андрей Иванович Шестаков шэнэ билет абажа, баяр баясхалан хүргөөд, ами наhанайнгаа дүүрэтэр агууехэ Ленинэй партиин үнэн сэхэ гэшүүн байхаб, партиин хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэхэб гэжэ мэдүүлбэ.

Партийна биледүүдэй барюулагдаhанай hүүлээр заводой директор Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Серафим Иванович Исаев үгэ абаба.

— Мүнөөдэр партийна шэнэ билет абажа байхадаа, анха түрүүн партийна билет абажа, Коммунис партитай хуби заяагаа холбоhон үдэрнай бидэнэртэ hанагдана. Тэрэ гэhээр бидэнэр хамта партиин зааhан замаар ябажа, хараалhан түсэб, табиhан зорилгонуудыень дүүргэхын түлөө тэмсэнэбди. Энэ тэмсэлдээ бага бэшэ амжалтануудые туйлаабди. энээниие манай заводой жэшээ дээрэhээ элитээр хаража болоно.

Зүгөөр коммунист хүн туйлаhан, амжаhанаараа hанаагаа амардаггүй. Тиимэhээ мүнөө юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлдэ ороод, партийна шэнэ билет абаад байхадаа, туйлаhан амжалтаяа бүри арьбадхахын түлөө бүри нэтэрүүгээр тэмсэе гэжэ таанадаа уряалнаб, — гэжэ хэлэбэ.

Н. БЕЛЕБЕНЦЕВ.

Эрхирэгэй совхозой солото hаалишан Дулмажап Гармаевна Ширапсынгеева 27 жэлэй туршада hаалишанаар ажаллана. Дулмажап Гармаевна үбэлэй hаранuудта үнеэн бүриhөө ехэ hү hаажа абаха тухайгаа суг хүдэлдэг нүхэдтөө мэдүүлhэн юм. Нэгэдэхи кварталай дүнгөөр нүхэр Ширапсынгеева харууhалжа байhан үнеэн бүриhөө бултанhaa ехэ hү hаажа, ажахы соогоо түрүү зэргэдэ гараба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой Ленинэй орденто hаалишан Д. Г. Ширапсынгеевае ажалдаа байхыень харанат. А. ИСТОМИНОЙ фото.

ТҮСЭБhӨӨ ГАДУУ[Р]

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ Хориин совхозой hаалишад, үхэршэд абаhан социалис уялгаяа болзорhoонь урид дүүргэхын тула оролдожо байнхай. Ажахын малшад 1 кварталай туршада гүрэндэ hү худалдаха түсэбөө 124 процент, мяха 130 процент дүүргээ.

Гүрэндэ мяха тушааха түсэбэй дүүргэлтэдэ үхэршэд Ц-Х. Цыреторова, Б-Х. Цыренжапова, Х. Дашиева, Н. Белоусов болон бусадай оруулhан хубита ехэ. Эдэ нүхэдэй харууhалжа байhан малай тус бүриин шагн[...] хын 780—800 грамма[...] жэ, мяханай комбинат[...] үхэрнүүдые тушааhа[...]

Ажахын түрүү hаа[...] Потапова, Ц. Дар[...] шэд энэ хугасаада [...] бүриhөө 570—514 ки[...] hү hаажа, суг хүдэл[...] дэйнгөө дундаhaa онс[...] гараа. Һү hаалиин [...] нүүд сооhоо Улаан [...] коллектив түрүү hуу[...] раба. Эндэхи hаалишад [...] бүриhөө 401 килогр[...] hааhан байна.

Д. ДОРЖ[...]

ХАХАД ЖЭЛЭЙ УЯЛГА— КВАРТАЛ СОО

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин түмэр замшад энэ жэлэй туршада поезднуудые жолоодон ябуулхадаа 500 тонно дизельнэ түлишэ алмаха уялга абаhан байгаа. Тэдэнэр хэлэhэн үгэдөө хүрэхэнь лабтай. Түрүүшын кварталай хугасаада 350 тонно түлишэ алмагдаа.

Энэ хэрэгтэ Галуута-Нуурай локомотивна депо[...] шинистнуудай оруул[...] битань ехэ байна. По[...] та ехэ ашаа тээжэ [...] ашаа ехэтэй поезднүүд[...] олошоруулхын түлөө[...] тэмсэл ябуулагдана[...] замай станцинуудай [...] харууhалдаг. заhаба[...] вагонно ажахын хүдэл[...] лэгшэдэй хамтын [...] гоор ехэ ашаа тээhэн [...] нууд түргэнөөр ябуу[...]

Түмэр замшад хаха[...] лэйнгээ уялгые квар[...] дүүргэhэн байна.

М. СОЛОМЕН[...]

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

ХЭХЭ АЖАЛНАЙ ҮШӨӨ ЕХЭ

Ойрын жэлнүүдтэ сабшалан, бэлшээриин үрэжэл hайжаруулжа, ниитынгээ адууhа малда бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэнгүй, hү, мяха, ноохо ехээр абажа, гүрэндэ тушааха табан жэлэйнгээ түсэб саг болзортонь бэелүүлхэмнай нилээд хүшэр болоод байна гээшэ. Ушарынь хадаа мүнөө үедэ бии байгаа сабшалан дээрэhээмнай үбhэ ногооной тогтууритай баян ургаса жэл бүри хуряагданагүй. Энээнhээ боложо үбэл, хабарай сагта мал ажалай продуктнууд багаар абтана гэхэ гү, али ашаг шэмэнь хараа байса дээшэлнэгүй бшуу.

Манай ажахы бүхыдөө 4213 гектар сабшалантай, тэрэнэй 2185 гектарынь уhалагдадаг юм. Тиин энэ ехэ сабшаланhaa hайн шанартай үбhэ ехээр хуряажа абахын тула hүүлэй үедэ үрэжэлыень hайжаруулха, шулуу шохойhoo сэбэрлэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдадаг болоо.

Саашадаа сабшалангаа улам үргэдхэжэ, наг шэбхэ ехээр гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулhанай ашаар тогтууритай баян ургаса хуряахын тула совхоздомнай **луговодуудай оньhожоруулагдамал бригада** эмхидхэгдэhэн юм. Тиихэдэ сабшалан, бэлшээриие hөөг бургааhанhaa сэбэрлэжэ, намаг налхида абтаhан газар хатаажа, үндэhөөрнь hайжаруулха оньhожоруулагдамал лугомелиоративна тусхай отряд байгуулагдаа hэн. Ингэжэ сабшалан, бэлшээри hайжаруулха бригада, отряд эмхидхэхэдэ яhала ашагтай байhаниинь элирүүлэгдээ бэлэй. Ажахымнай луговодуудай оньhожоруулалдамал бригадада бүхыдөө 1460 гектар гэхэ гү, али 960 гектар уhалагдадаг. 500 гектар хүдөө сабшалан. «Беларусь» түхэлэй 7, бульдозертой, шэбхэ удхажа ашаха түхеэрэлгэтэй нэгэ «ДТ-54» трактор даалгагдаhан байна. Дүй дүршэлөөр баян үнинэй механизатор Ч. Р. Санжижаповай хүтэлбэрилдэг энэ бригадада 12 луговод ажалладаг юм.

Дурсагдагша бригадын механизаторнууд болон луговодууд сабшалан дээрээ түхэреэн жэлэй туршада хүдэлмэрилхэ тусхай түсэб зохёонхой. Тиигэжэ хабартаа даалгагдаhан сабшалангаа шулуу шохойhoo сэбэрлэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулдаг, наг шэбхэ зөөжэ тараадаг ба хүбхэжэhэн газарыень дисктэй борнойгоор борнойлжо, шүдэтэй катогоор хүрьhыень соолодог, үтэг хэжэ, уhалдаг байна Харин зундаа бригадын гэшүүд үбhэ, зелёнкоёо оньhон аргаар хуряажа абаад, намар үбэлэй сагта наг шэбхэ гаргажа, hургаагуудые бэлэдхэдэг, уhалуурпин hубаг, ханаабуудаа заhабарилдаг, тошо халяадаг заншалтай. Ондоо ажалда хабаадуулагдажа, hамшаарангүй сабшалан дээрэ жэлэй дүрбэн сагта жэншэдгүй хүдэлмэрилхэдөө нилээд ашагтай гэжэ үшөө дахин дабтан тэмдэглэлтэй. Ушарынь хадаа hүүлэй дүрбэн жэлэй туршада тус бригада сабшалан дээрээ бүхыдөө 25 мянган тонно шэбхэ гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ жэлдээ 600—700 гектарта оруулаа hэн. Энэ хүдэлмэридэ үнинэй луговодууд С. П. Линейцев, Ц. Жамбалов, Ц. Дамдинов, Д. Дарижапов, Г Будожапов, Г. Файзулин гэгшэд онсо шалгарhан байна. Эдэ нүхэднай наг шэбхэ ехээр гаргажа, сабшалангайнгаа үрэжэлые дээшэлүүлhэнэй ашаар, жэл бүри гектарай 20 — 25 центнер үбhэ хуряажа абаhан юм.

Саашань сабшалан, бэлшээри үндэhөөрнь hайжаруулдаг уялгатай оньhожоруулагдамал **лугомелиоративна отряд** тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Энэ отряд 1968 оной хабар эмхидхэгдэжэ, «Беларусь» түхэлэй хоёр, «ДТ-54», «С-80», «С-100» түхэлэй хүсэ ехэтэй табан трактор, модо үндэhөөрнь hугалжа суглуулха машина, hөөг бургааhанда дарагдажа, намаг налхида абтаhан газар хахалха 5 плуг, дисктэй 5 борной, уhа эюулэгдэдэг хүндэ катогууд, ногооной үрэhэ тариха сеялкэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха машина техникэ даалгагдаhан юм. Тиин энэ багахан отрядай механизаторнууд үнгэрhэн 4 жэлэй хугасаада 800 гектар газар үндэhөөрнь hайжаруулжа, 1700 гектарта олон жэлэй ногооной үрэhэ тариhан байна.

Ойрын жэлнүүдтэ манай энэ отряд 2000 гектар сабшалан үндэhөөрнь hайжаруулжа, гектарай дунда зэргээр 20 центнер үбhэ, хүсэд хүрэхэ тэжээл абаха зорилго урдаа табинхай. Теэд энэ хараа зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула гансашье культуртехническэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха бэшэ, мүн ехэнхи сабшалангаа уhалагдадаг болгожо, hубаг ханаабуудые шэнээр малтажа, гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдые тодхохо болоно.

Сулхарын уhалууриин системые hэльбэн шэнэдхэжэ заhабарилhанай араар hүүлэй хоёр жэлэй туршада 250 гаран гектар сабшалан уhалагдадаг болгогдоо. Саашадаашье энэ хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулагдаха зэргэтэй.

Гэхэтэй хамта мүнөө Хуурайн, Шара-Жалгын уhалууриин hубаг, ханаабууд, хаалта боолтонууд хуушаржа, шэнэдхэн [...] рилагдахаар болонхой [...] на уhалагдадаг газараа [...] гэдхэхын тула Һараанта[...] хээhэнэй уhалууриин [...] темэ шэнээр барпха [...] тэй. Теэд эдэ бүхы хүд[...] рээ ябуулха болохо[...] проект, сметэнь мү[...] хүрэтэрөө бэлэн бол[...] гүй байhаар, Жэш[...] манай совхозой лу[...] Һараанта-Жэбхээhэнэй [...] луурийн системэ шэнэ[...] риха аад, республик[...] зургаануудай мэр[...] дэй ерэжэ шэнжэлгэ [...] проект, сметэ зохёож[...] бижа үгэхыень хэдэн [...] туршада хүлеэжэ бай[...]

Эгээл мүнөө үедэ [...] хымнай луговодууд [...] сашье сабшалангай [...] дээшэлүүлхэ бэшэ, мү[...] шээриин газар hайжар[...] да анхаралаа ехээр ха[...] даг болонхой. Юуб га[...] зунай үедэ малаа элё[...] гоотой бэлшээридэ ад[...] да ашаг шэмэнь эрид [...] шэлжэ, гаргаша б[...] хямда үнэ сэнтэй эдээ [...] зүйлнүүд ехээр абтад[...] на гээшэ. Энээнhээ у[...] лан, ажахымнай лого[...] гурбадахи отделени[...] hаалиин гүүртын д[...] олон жэлэй hайжару[...] мал бэлшээри тү[...] эхилэнхэй. Ойрын жэл[...] тэ энэ хүдэлмэри бү[...] гэдхэгдэнэ, гансашье [...] хай үнеэдэй бэшэ, мү[...] нидой бэлшэхэ hай[...] лагдаhан бэлшээри би[...] гогдохоор хараалагда[...]

Ажахыдамнай саб[...] бэлшээри hайжар[...] эмхидхэгдэhэн оньhо[...] лагдамал бригада, о[...] hөөг бургааhа отолхо [...] жаhан газар хахалха [...] тракторнууд, бульдозе[...] дисктэй хүндэ борной, [...] барабан болон бусар [...] дуталдажа, бэрхэтэйх[...] дал ушаруулна. Тиих[...] най совхоз жэлдээ [...] зэргээр 200 тонно [...] ральна үтэгжүүлгэ [...] юм. Тиин энэнь бүхы [...] лан, тарилгын газар[...] баарилхада гектарай [...] доол 15 килограмм [...] Зүгөөр энэмнай то[...] гээшэ. Хойшодоо ду[...] нууд дары усадхагда[...] ханизатор, луговоду[...] най ажал бүри h[...] аабза гэжэ найдагда[...]

Газарай үрэжэл [...] руулха габшагай хоёр[...] ябажа байхада. бүх[...] мүрысөөндэ оролсоh[...] най луговодууд бол[...] низаторнууд уhа[...] сабшалан дээрэ 8 [...] ган тонно шэбхэ [...] жа, гектарай 12,5 [...] үбhэ хуряаха, 400 [...] газар үндэhөөрнь [...] руулхаар абаhан с[...] уялгаяа сүм дүүргэх[...] шармайн оролдоно.

Б. САНЖИМИТЫ[П]
Хэжэнгын ай[магай]
Худанай совхозой г[...]
мелиор[...]

ТАНИЛСАГТЫ: Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын залуу хүдэлмэришэн Людмила Иванова. Людмила бэлэдхэлэй цехтэ ээрэгшээр ажалладаг. Уласхоорондын hайндэр — Майн 1-дэ зорюулан тэрэ халаан бүриингөө даабари 110—115 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Людмила ниитын ажалда, уран hайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Бүхэсоюзна мүрысөөндэ—үргэн дэлисэ

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАЛСАНА

Юhэдэхи табан жэлэй шиихэхы гурбадахи жэлдэнь манай колхознигууд хэзээ хэзээнэйхиhээ эршэтэйгээр, үрэ дүн ехэтэйгээр ажаллажа, үнгэрhэн ган гасуур жэлдэ тохёолдоhон гээгдэлээ дабажа, урагшаа улам дабшаха гол зорилготой юм. Энэмнай жэлэйнгээ түсэбые нилээд үлүүлэн дүүргэхэ гэhэн удхатай хэрэг болоно. 1973 оной социалис уялгануудые абахадаа, эдэ бүгэдые бултыень хараадаа абаhан байнабди.

Манай парти болон гүрэн түрэ хадаа хүдөө ажахые саашадань түргэнөөр хүгжөөхын түлөө, арад зоной ажаhуудалые бүри hайжаруулхын түлөө саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдагыень бидэ үнэн зүрхэнhөө мэдэрнэбди. Энэ ехэ анхаралдань харюу болгон хүдөө ажахын продуктнуудые абалга бүри дээшэлүүлжэ, гүрэндөө элбэгээр худалдадаг болохо гэшэ манай мүнөөдэрэй нангин зорилго болоно гэжэ колхозниигууднай ойлгоно. Энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө колхозой партийна организаци саг үргэлжын оролдолго гарган, эмхидхэлэй алибаа хүдэлмэри ябуулжа, колхозник болгоной хүсэ шадалые элсүүлдэг байна.

Колхозоймнай партийна организаци 88 коммунистнуудhaa нэгэдэнэ. Тэдэнэй олонхинь, илангаяа залуушуул мал, таряан ажал дээрэ хүдэлжэ, эгээлэй зондо жэшээ харуулан, ударидан ябадаг юм. Мүнөө табан жэлэй түсэбтэ даабариие болзорhoорь урид дүүргэхын тула 1973 ондо бүри hайнаар ажаллажа, түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхэ бүгэдэ ниитын социалис мүрысөөнэй үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрээд байхада, коммунист бүхэнэй үүргэ, харюусалга бүри дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана. Энэ ехэ хүдэлөөндэ коммунист бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадалсахаhaa гадна, олоной дунда ойлгуламжын хүдэлмэри үнгэргэхэ, тэдэниие дахуулжа ябаха ёhотой. Имэ шэглэлтэй хөөрэлдөөн үнгэрhэн партийна ээлжээтэ суглаан дээрэ табигдажа, хүн болгоноор hайшаагдаа юм.

Коммунистнуудаа үйлэдбэриин hалбари бүхэндэ зүбөөр хубаарилан табихые оролдогдоно. Жэшээнь, коммунистнууд Елена Ринчиновна Норбоева, Андрей Юможапович Санжанов, Жамсаран Цыремпилович Соктоев, Дашинима Ринчинович Норбоев, Николай Цыбикович Юмчинов гэгшэд эхэ хонидые харууhалдаг бригаданuудта хүдэлдэг юм. Эдэнэр энэ жэлдэ 100 хонин бүхэнhөө 100 хурьга абаха гэhэн уряа колхоз дотороо гаргаа hэн. Мүнөө Д-Н. Р. Норбоев, А. Ю. Санжанов гэгшэд тэрэ уялгаяа дүүргэнхэй, тиихэдэ бусадынь дүүргэхэ дүтэлжэ ябана. Энэ хадаа ехэ оролдолго гаргаhанай, шангаар тэмсэhэнэй ашa үрэ мүн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. 2—3 жэлэй урда тээ манай эндэ «зуутан» гүүлдэг алдартай хүн үнэндөө оройдоо үгы байдаг hэн. Нёдондо манайхин гурбан «зуутантай» болоо hэмди. Мүнөө жэл «зуутанай» тоодо оролсохоор долоон коллективнай уялга абаад, хэлэhэндээ хүрэхын түлөө тэмсэжэ байна. Үнгэрhэн жэл хонин бүриhөө 2,6 килограмм ноохо хайшалhан hаа, энэ жэлдэ тэрэнээ 3,1 килограммда хүргэхөөр зоригжонхой. Хонидой ноохо гээхэгүйн тула зоотехническэ заабаринууд нягтаар баримталагдана.

Һү гүрэндэ худалдаха түсэбөө 1700 центнерээр үлүүлжэ, нёдондонойхиhoo 10 процентээр нэмээхэ гэhэн уялга hаалишаднай абанхай. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Установкын hү hаалиин фермые Ленинэй орденой кавалер, КПСС-эй гэшүүн Сурма Дашиевна Дашиева голлойлдог гээшэ. Нёдондо эндэхи гурбан лэ hаалишад үнеэн бүриhөө хоёр мянган литрhээ үлүүтэй hү hааhан байгаа hаань, энэ жэлдэ бүхы фермээрээ энэ хэмжээндэ хүрэхөөр бэеэ уялгаhан байна. Мүн коммунист Гонгор Зундуевич Дашамолоновой даадаг түбэй hү hаалиин фермынхид установкынхидhoo дутахагүйбди гэжэ мэдүүлээд, хоорондоо мүрысөө батaлхые уряалаа hэн. Эдэнэр хирэ-хирэ болоод хоорондоо ябалсан, бэе бэеэ шалгалсадаг байна. Үнгэрhэн хоёр hарын дүнгөөр түбэйхид нүгөөдүүлээ буляад байгаа. Нёдондо манай hаалишад 1971 онойхиhoo үнеэн бүриhөө 200 гаран литр hү үлүү ехээр hаажа, колхоз бүхыдөө 2200 центнер hү ехээр нэмэжэ абаха арга олоо. Һаалишад Бальжит Шагдурова, Ринчин Цыбикова, Антонина Цыренова, Галина Кузьмина гэгшэд мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа hэн.

5480 толгой үхэр малтай ажахыда мяханай болон залуу малай 15 гүүртэ бии. Эндэшье бидэнэр мүн лэ коммунистнуудые, комсомолшууд болон залуушуулые олоор эльгээхэ гэжэ хүсэдэг болонхойбди. Юуб гэхэдэ, 2-3 хүнэй харууhалха 120—140 толгойhoo олоор мал суглуулха газарзаар тон хомор гээшэбди. Малнай дандаа хада уулын хабшал хүндынүүдээр, майла, соорхойнуудаар байрлан бэлшэдэг туладань гансал залуушуулые тиимэ газарта эльгээхэнь бэрхэтэй. Тиимэhээ тэдэниие дүршэлтэй малшадай хажууда хүдэлгэжэ hургаха ушар гарадаг. Гадна залуу малшан даб гээд бэлшээреэшье зүбөөр ашаглажа шадахагүй, малаа хазайhан тээшэнь лэ ябуулжа болохо ха юм даа. Тэрээнhээ боложо мал ёhoор таргалхагүй. Үнгэрhэн жэл зургаан гүүртын малшад хоног бүхэндэ малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые 1060—1242 граммаар нэмээгээ hэн. Эндэ мүн лэ коммунистнууд эрхимлэhэн байгаа. Мүнөө жэл мянгатан болохоор 10 хүн мүрысэн ажаллажа байна.

Үхэр мал үсхэбэрилхэ түсэбөө нёдондо 340 толгойгоор, хонидой тоо 7 процентээр, адуугаа 100 толгойгоор олошоруулжа, шиидхэхы гурбадахи жэлые угтаhан байгаабди. Энэмнай 1973 ондо мал ажалай продукт абалгые ехэ болгохо нөөсэмнай боложо үгэнэ. Малай тоо толгой олошоруулха түсэбөө бидэнэр hаяын жэлнүүдтэ, имагтал искусственна үрэжүүлгэ хэжэ эхилhэнhээ хойшо, дүүргэжэ шададаг болообди. Тиигэжэ 1971 онойхиhoo 1972 ондо 100 үнеэн бүриhөө 20 тугал үлүү олоор түлжүүлээбди. Түсэбhөө гадуур 400 хурьга абажа, томо болгоhон байнабди. Мүнөө малшад энэ аргын булюу hайн байhые ойлгожо, саашадаа бүри үргэнөөр хэрэглэхэ хүсэлэнтэй.

Мал ажалые саашадань хүгжөөхэ хэрэг хадаа тэжээлэй хэмжээнhээ сэхэ дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Тиимэhээ манай механизаторнуудай хабаадалгагүйгөөр энэ асуудалые шиидхэхын аргагүй. Манай малшад, механизаторнууд хоорондоо нягта барисаатайгаар ажаллажа, социалис мүрысөөндэ оролсоно. Ойрын жэлнүүдтэ сабшалан hайжаруулха хүдэлмэри хэгдэдэг болоhоншье hаа, ниитын адууhа малые хүсэд хангаха шадалгүй байна. Хэдэн зуугаад гектар ой модо сэбэрлэжэ, эдлүүриин болгожо, тарялангаа үргэдхэhэн байнабди. Эндэ тэжээлэй ургамалнуудай тарилга хэгдэнэ. Мүнөө жэл 210 гектар ургаса муутай сабшалан хахалжа, олон жэлэй ногоо тарихамнай. Саашадаа имэ ургамалнууд үшөө ехээр таригдаха юм. Даб дээрэ өөрын үрэhөөр дутамаг, газараа элдүүрилхэ зэр зэмсэг хомор байгдана. «Бурводстрой» трестын ПМК аймагай бүхы ажахынуудта эхилhэн хүдэлмэрээ хүшхэрнэгүй. Тинхэ мүртөө шанар муутайгааршье бүтээнэ.

Манай механизаторнууд, таряашад мал ажалда ямар ехэ тэжээлэй хэрэгтэй байhые hайн ойлгожо, энэ жэлэй хабарай тарилгые богонихон болзорто, hайн сагта хэжэ дүүргэхэ зорилготой. Энээнэй тула хүдөө ажахын техникэ заhабарилгаяа февралиин 23-да дүүргээ hэн.

Ингэжэ ажахымнай коммунист бүхэн бусад колхознигуудаа толгойлон ажаллана. Социалис мүрысөө эмхидхэлсэнэ.

Энэ жэлэй социалис мүрысөөнэй дүн тусхай гуримай ёhoор 5—10 хоног бүхэндэ, hapa, квартал бүхэндэ согсологдожо, бүгэдэнэй анхаралда табигдана. Ханын hонин, «Сахилгаан», «дайшалхы» хуудаhанууд, «Хэн мүнөөдэр түрүүлнэб» гэhэн гараар бэшэмэл hонин бюллетенүүдтэ мүрысөөнэй ябаса толилогдоно. Ажал ябуулгада ушардаг дутагдалнууд тушаа «Сошордомо дохёо», «Анхаржа хара», «Алад бү гара», «Ши гэмтэйш» гэхэ мэтын гаршаг доро мэдээсэл үгтэнэ, олоной анхаралда табинабди.

Минии hанахада, манай нютагуудай hургуулинуудай багшанар, ниитын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулгада урдынхиhaa hулаар хабаадалсана гэжэ тэмдэглэмээр. Эдээндэ эрилтэ багаар табигдадаг болошоо хаш. Манай Буряадай республикын байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе hайндэрлэхэ түүхэтэ жэлдэ абаhан уялгаяа бэелүүлхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдонобди.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

ЗАЛУУ ХОНИШОН— ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ

Дээдэ-Бургалтайн Булагай hүрэг хониие дүй дүршэл ехэтэй үнинэй хонишон Гомбо Пагбаевич Пансалов даадаг юм. Энэ бригадада хүдэлхөөр комсомол хүбүүн Дамдин-Сурун Сосоров 1972 ондо ерэhэн байгаа. Совет Армиин албанда ябахадаа «гэртээ бусабал, хонишон лэ болохоб» гэжэ hанадаг байhан гэхэ. Ерэмсээрээ удааншье болонгүй комсомолой комитедтэ орожо, хонишон болгохыень гуйгаа бэлэй.

Тиигэжэ «Мир» колхозой хонишодой зэргэдэ залуу нэгэ хонишон нэмэhэн. Үнгэрhэн жэл тус бригадынхид түрүүшынхеэ хурьгалха хонидые түрүүлээ. Тиихэдээ 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абажа, тэнжээhэн юм. Мүнөө жэл мүн лэ хонин бүриhөө хурьга абанхай байна. Колхозой комсомолой комитет залуу хонишоной ажал хүдэлмэриие сэгнэжэ үзөөд, тэрэниие партиин гэшүүндэ кандидадаар абахыень зууршалга үгэhэн байгаа.

КПСС-эй Зэдын райком залуу хонишон Дамдин-Сурун Дамдинжапович Сосоровые партиин гэшүүндэ кандидадаар абаба, ажалдаа амжалта туйлахыень хүсэбэ.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

АЛТАЙН ХИЗААР. Барнаулай, гэр [...] комбинадай Раиса Юрковагай бригада [...] дэй тоодо ородог. Коммунис ажалай хүндэтэ нэр[э...] хүртэhэн залуушуулай энэ коллектив түсэбтэ [...] лэй гурбадахи жэлэй даабариие дүүргэhэн ма[...]

Бригададань 50 хүн хүдэлдэг. «Һураhан юу[...] хэрээ hурга» —гэhэн уряа доро түрүү коллектив[...] хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: маляр Галя Моисеева, комму[нис ажа]лай ударник.

ТАСС-ай фотохр[оника]

РЕСПУБЛИКЫН КОМПОЗИТОРНУУДАЙ ХОЛБООНОЙ ДОЛООДОХИ ПЛЕНУМ

Буряадай композиторнуудай холбооной долоодохи пленум Улаан-Үдэ хотодомнай дүрбэн үдэрэй туршада болоҗо үнгэрбэ гээд уншагшадтаа дуулгаа hэмди. Энэ пленум республикымнай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаа.

Үнгэрhэн табин жэлэй туршада буряад хүгжэмэй хүгжэлтэ тухай болоhон хөөрэлдөөндэ Москва, Ростов-на-Дону, Казань, Новосибирск хотонуудай композиторнууд, композиторнуудай холбооной эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хабаадалсаба.

Мүн пленумэй үедэ оперо, баледэй театрай сценэ дээрэ Ж. Батуевай «Газарай хүбүүн», Л. Книппер Б. Ямпилов хоёрой «Агуу гоохон Ангар дүүхэй» гэжэ баледүүд табигдаа, композиторнуудай зохёолнууд гүйсэдхэгдөө, симфоническа концерт болоо. Тиихэдэ республикымнай телевидени, радио-дамжуулгын комитедэй арадай инструментнүүдэй оркестр ирагуу хүгжэмөө зэдэлүүлээ. Ингэжэ Буряадай композиторнуудай холбооной долоодохи пленум hонирхолтойгоор, эмхитэйгээр үнгэрбэ.

БУРЯАД ХҮГЖЭМЭЙ ХҮГЖЭЛТЭ

(Республикын композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Б. Б. ЯМПИЛОВАЙ элидхэлhээ)

ГАЙХАМШАГ үе сагта ...жаhуунабди. СССР-эй ...гуулагдаhаар 50 жэлэй ...баярай hайндэрые үн...hэн үбэл тэмдэглэбэбди. ...өө зун Буряадай АССР-... 50 жэлэй ойе угтахамнай. ...ойн баярые манай ком...торнууд зохёохы ажалай ...элтын оршон байдалда ...жа байна.

Буряад хүгжэм 50 жэлэй ...уада айхабтар ехээр хүг... Манай хүгжэмэй ис...ство хадаа үргэн харгыда ...на гэхэдэ, алдуу болохо... ёhотой.

Агуу Октябриин революциин урда тээ үзэг бэшэг... шахуу байhан буряад ...д мүнөө ямар соёл-культуратай, искусствотай болоо ...бди! Дүрбэн театр, тэрэ... тоодо оперо, баледэй ...р, тиихэдэ филармони, ...гжэмэй училищи, культу... институт, дуу, хатарай ...амбль, буряад арадай ...струментнүүдэй оркестр, ...гэдэй хүгжэмэй hургуу...ууд, уран hайханай кол...ктивүүд манайда бии.

Манай буряад хүгжэм ха... парти, правительствын ...уун анхаралай ашаар ...а ехээр хүгжөө ха юм. ...ндэ бүхы совет арадуу... ...он түрүүн агуу ород ...дай түлөөлэгшэд буряад ...гжэмэй хүгжэлтэдэ хуби... оруулаа, аха дүүгэй ...ор туhалаа. Эндэ Р. М. ...р, П. М. Берлинский, ...И. Морошкин, М. П. ...хлов, Л. К. Книппер, ...Н. Ряузов болон бусадай ...нүүдые дурдамаар.

...ряад мэргэжэhэн хүг... хадаа юрын дууhаа ...эд, мүнөө үеын хүтжэ... ехэ жанр — оперо, балет, ...тори, симфони хүрэтэр ... Хараад үзыт. Ма... композиторнуудай зо...нууд бүхэсоюзна эстра... гараhаар үнинэй. «Агуу ...он Ангар дүүхэй» гэжэ ...т Львов хотодо, «Шэди...юуса» гэhэн оперо Моск...отодо табигдаа hэн. Тии... «Агуу гоохон Ангар ...эй» гэhэн балет бүтээг... РСФСР-эй Гүрэнэй ...а хүртэбэ бшуу.

Манай республикын, бэ...ье область, хизаарнуу...арагшадай үндэр сэг...дэ хүртэhэн олон зо... буряад хүгжэмэй алтан ...ада оронхой. Д. Аюшеевай «Анда нүхэд» гэжэ опе... Ж. Батуевай «Ажабайда...сэсгүүд», «Газарай хү...» гэжэ баледүүд, ...Аюшеевэй симфоническа ...эзүүд — «Колхозой ...» гэжэ сюитэ, «Баян ...» гэжэ поэмэ, Ж. Батуе... «Колхозой сюитэ», ...Манжигеевэй «Баатарнуудай дурасхаалда» гэжэ, А. Андреевэй «Гэсэр» гэжэ поэмэнүүд, С. Манжигеевэй, Г. Дашипыловэй уянгата, ехэ бэшэхэн зохёолнууд, олон дуунууд тэдэнэй тоодо оролсоно.

Мүнөө үеын, үнгэрhэн байдал, ажалша бэрхэ баатар хүнүүдые, тэдэнэй сэдьхэл бодол харуулhан зохёолнуудые бэшэхэ гэжэ композиторнууднай оролдоно. Мүн түүхэтэ hайндэрнүүдые манай композиторнууд зохёохы ажалай үндэр дэбжэлтэдэ шэнэ зохёолнуудаар угтаха гэжэ оролдоно. Жэшээнь, Агуу Октябриин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан. «Нюдэеэ харалга», «Саян» гэжэ оперонууд, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдан, «Шэдитэ нюуса» гэжэ оперо, СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн урда тээ «Газарай хүбүүн» гэжэ балет табигдаа ха юм. Мүнөө Буряадайнгаа АССР-эй 50 жэлэй ойе угтуулан, манай композиторнууд шэнэ зохёолнуудые бэшэжэ байнхай.

Жанрнуудай талаар олон янзын зохёолнуудые бүтээхэ гэжэ оролдонобди. Энээндэ гэршэ болгон, «Шэнхинээтэ нарhад» гэжэ оратори, «Саян» гэжэ уянгата оперо, «Шэдитэ нюуса» гэжэ хүүгэдэй оперо, арад зоной аман зохёолой аялгаар бэшэгдэhэн «Газарай хүбүүн» гэжэ балет болон бусад зохёолнуудые дурдамаар. Оройдоошье ойроо хүртөөгүй жанр бии гү гэхэдэ, инструментнүүдэй концерт байна.

Энэ жанраар зохёолнуудые бэшэхэ зэргэтэйбди. Юуб гэхэдэ, инструментнүүд (скрипкэ, фортепиано, виолончели) дээрэ наадаха хүнүүд манайда бии ха юм.

Бусад жанрнуудаар бэшэгдэhэн зохёолнууд тухай эндэ богонихоноор хэлэе.

Хүгжэмэй гол жанрнуудай нэгэн оперо болоно гээшэ ааб даа. Үнгэрhэн табин жэлэй туршада яhала олон оперо бэшэгдээ. «Баяр» гэжэ хүгжэмтэ драма, «Энхэ-Булад баатар», «Саянай хормойдо», «Байгал дээрэ» гэhэн оперонуудhаа эхилжэ, бага бэшэхэн дүй дүршэлтэй болообди. Тиихэдэ буряад композиторнууднай 1950-яад онуудта өөhэдын оперонуудые бэшээ.

Композитор Д. Аюшеевэй «Анда нүхэд». «Аха дүүнэр», «Саян» гэжэ оперонуудай трилоги буряад хүгжэмэй хүгжэлтэдэ ехэхэн хубита болоҗо ороо. Байгал шадарай буряадуудай ажабайдал үргэнөөр харуулhан эдэ зохёолнууд хүгжэмэйнгөө, хэлэнэйнгээ талаар ёhотойл буряад байха юм. Эндэ Д. Аюшеев арад зонойнгоо аман зохёолой дундаршагүй баян абдарые уудалжа, арадай аялга, дуунуудые шадамараар хэрэглээ. Мүн Байгал шадар нүүжэ ерэhэн ородууд тухай үнэншэмэ, эли тодо зурагууд бүтээгдээ. Ингэжэород, буряад арадуудай хани барисаан эдэ зохёолнууд, соо уран гоёор, хүгжэмэй хэлэн дээрэ харуулагдаа.

Д. Аюшеевэй оперонууд драматургиин талаар зарим тэды дутуу дунданuудтайшье hаа, буряад оперын hургуулиин үндэhэ hуури болоҗо үгөө, хүгжэмэй хүгжэлтын эгсэ эрьесэ болоо бшуу.

Буряад хореографиин түрүүшын зохёол болоҗо, С. Н. Ряузовай «Нуга дээгүүр толон» гэhэн балет ороо hааб даа. Зүгөөр баледэй хүгжэмэй саашадаа композитор Ж. Батуевай зохёохы ажалтай холбоотой юм.

Ж. Батуевай хүгжэмэй аялга ходоодоо ирагуу, ялас гэhэн байдаг ха юм. Хатарта зорюулагдаhан хүгжэмынь ходоодоо эршэтэй, уянгатай юм. Нүхэр Батуев олон балет бэшээ. Жэшээлхэдэ, «Ажабайдалай сэсэгүүд», «Чурумчуку», «Гэсэр», «Джангар» — тэрэнэй баледүүд. Уран шадабаритай композитор байhыень Яхадта бэшэhэн «Чурумчуку», Хальмагта бэшэhэн «Джангар» баледүүд гэршэлнэ. Мүнөө hая табигдаhан «Газарай хүбүүн» гэжэ баледынь буряад хүгжэмэй, искусствын ехэ зохёол болоно бшуу. Энэ балет соогоо композитор уран бэлигээ харуулжа шадаа. Аялгань ирагуу, ритмэнь яб-таб гэhэн, арадай ёhотойл үндэhэтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ буряад композиторнууд симфоническа зохёолнуудые яhала олоор бэшээ. Жэшээлхэдэ, С. Манжигеевэй бэшэhэн «Баатарнуудай дурасхаалда», Д. Аюшеевэй «Баян нуга», А. Андреевэй «Гэсэр» гэжэ поэмэнүүд болоно. Эдээн сооhоо А. Андреевэй «Гэсэр» илгаран гарана. Арадай аман зохёол дээрэ үндэhэлhэн энэ зохёол hүртэйгөөр зэдэлнэ.

Саашадаа манай композиторнууд симфоническа зохёолнуудые олоор бэшэхэ бэзэ гээд найдагдана.

Дуун гээшэ хүн зоной дунда тарахадаа бэлэн ааб даа. Үшөө гушаад онуудта манай композиторнууд дуунуудые бэшэжэ эхилhэн. 1950—60 онуудта дууншье бүри ехэ хүгжэлтэеэ абаhан юм. Буряад композиторнуудай томо зохёолнуудые бэшэхынгээ хажуугаар дуунуудые зохёохоёо мартадаггүйнь hайн байна.

«Байгал далай», «Ленин тухай дуун», «Сэлэнгэ дээрэхи хото», «Үлгын дуун». «Ленин баатараа магтанабди», «Парти тухай дуун», «Сагаан далитай гулабхаа», «Росси оромнай, hайн даа», «Дуулим Буряадаа магтан дуулая», «Дэлхэй минии альган дээрэ», «Сэлэнгэ», «Шамхандаа», «Би коммунистби» гэhэн болон бусад дуунууд хүн зоной дунда үргэнөөр таранхай. Ирагуу аялгатай, гүнзэгы удхатай дуунуудые үшөөл олоор бэшэхэ манай уялга.

Хэды тиибэшье олон дуунуудай аялгынгаа талаар бэе бэедээ адлирхуу болошохоёо hанана. Заримдаа хэнэй зохёоhон дуун бэ гэжэ илгаруулхын аргагүй байдаг. Энээн тухай бодожо үзэмөөр ха.

Залуу композиторнууд С. Манжигеев, Б. Цырендашиев, Ч. Павлов гэгшэдэй дуунуудые залуу хүгшэгүй мүнөө дуулалдана. Энэнь hайн. Зүгөөр эдэ нүхэд саашадаа бүри оролдожо, hайн зохёолнуудые бүтээхэ зэргэтэй.

Буряадай композиторнуудай холбоон 1940 ондо байгуулагдаа hэн. Композиторнуудаймнай холбооной гэшүүдэй тоо олошоржо байна. С. Манжигеев, Г. Дашипылов, хүгжэм шэнжэлэгшэд Д. Дугаров, О. Куницын гэгшэд hүүлэй жэлнүүдтэ СССР-эй композиторнуудай холбооной гэшүүдээр абтаа. Гэшүүндэ абтахаар залуушуул олон.

Тиигээд бидэнэр туйлаhанаараа hанаагаа амарангүй. арад зонойнгоо, мүнөө үеын хүнэй, баатарнуудай ажабайдал, хэрэг, сэдьхэл бодол, хүсэл эрмэлзэл гүнзэгыгөөр харуулhан зохёолнуудые бэшэхэ зэргэтэйбди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Б. Б. Ямпилов пленум дээрэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ҺАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУД

Буряадай композиторнуудай холбооной долоодохи пленум дээрэ олон хүн үгэ хэлээ. Пленумдэ хабаадалсахаяа ерэhэн айлшад, мэргэжэлтэд, композиторнуудай хэлэhэн hанамжа, дурадхалнууд илангаяа hонин байба. Тэдэнэй үгэнүүдые уншагшадай анхаралда хураангыгаар табинабди.

Ф. М. ЛУКИН, РСФСР-эй композиторнуудай холбооной секретарь, Чувашай АССР-эй композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ:

— Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан, композиторнуудай холбооной энэ пленум хадаа буряад хүгжэмэй айхабтар ехээр хүгжэhые эли тодоор харуулба.

Б. Ямпиловай «Шэнхинээтэ нарhад» гэжэ ораторие, Ж. Батуевай «Газарай хүбүүн» гэжэ баледые бэлигтэй хүнүүдэй бэшэhэн зохёолнууд гэжэ тоолохо байнаб. Б. Ямпиловай оратори ехэ шадабаритайгаар бэшэгдэнхэй. Үндэр долгин дээрэ hүртэйгөөр зэдэлнэ. Тиихэдэ «Газарай хүбүүн» гэжэ балет хүгжэмэйнтөө талаар ехэ hайн. Мартагдашагүй хурса образууд байгуулагданхай. Мүн Д. Аюшеевэй «Баян нуга» гэжэ симфоническа поэмэ ехэ уянгатай, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ зохёол болоо гэжэ тэмдэглэмээр. Буряад арадай хүгжэмэй ирагуу аялга тэндэ зэдэлнэ.

Дуунууд тухай хэлэбэл, Б. Цырендашиевай зохёолнуудые hайхашаагааб. Арад зонойнгоо дуунай баян абдарhаа hабагшатай байна.

Мүнөө үеын байдал, ажалша хүнүүд тухай дуу, оперо, балет бэшэел гэжэ уряалха байнаб. Тиихэдэ хоорой искусство танайда гээгдэжэ байна аа гү гэжэ hанааб. Энээндэ hаналаа табижа, хоор гээшые hайнаар байгуулаа hаа, ехэл урагшатай хэрэг болохо hэн.

Л. И. ИЗРАЙЛЕВИЧ, композитор, Ростовско композиторнуудай холбооной организациин түрүүлэгшын орлогшо:

— Танай дуушад, хатаршадые Москвада, Казаньда hая хаража, ехэл баясааб даа. Артистнууд К. Базарсадаев, Д. Дашиев болон бусадай дуулахань тон hайхан байна. Тиихэдэ Казань хотодо Л. Сахьянова П. Абашеев хоёрой хатархые харахадаа, түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис искусство гээшэмнай айхабтараар хүгжэхэ арга боломжотой юм байна гэжэ дахин дахин ойлгооб. Б. Ямпиловай «Шэнхинээтэ нарhад» гэжэ оратори шагнажа, Ж. Батуевай «Газарай хүбүүн» гэжэ балет хаража hууходаа, омогорхолни ехэ байгаа. Богонёор хэлэхэдэ, аха үетэн—композиторнууд Б. Ямпилов, Д. Аюшеев, Ж. Батуев гэгшэдэй буряад хүгжэмэй хүгжэлтэдэ оруулhан хубита хэмжэшэгүй ехэ.

Залуу композиторнууд тухай. А. Андреев, С. Манжигеев, Г. Батуева гэгшэдэй зохёолнуудые hайхашаагааб. Илангаяа А. Андреевэй романснуудые зүрхэеэ хүдэлгэн шагнааб. Зүгөөр нүхэд, үндэhэ яhанай, арад зонойнгоо хүгжэм дуунай баян үтаhаа холодожо болохогүй бшуу. Холодоол hаа, ехэ муу.

Б. Цырендашиев, С. Манжигеевэй дуунуудые hайн гэжэ тэмдэглэмээр. Бэлигтэй хүбүүд. Тиибэшье Б. Цырендашиев бэлигээ улам хурсадхажа, мэргэжэлээ нарижуулха ёhотой гэжэ hананаб.

Арадай аман зохёол суглуулха, шудалха гээшэ композиторнуудта ехэ туhатай. Арад зонhоо холодоhон композиторые хэншье ойлгохогүй.

И. Г. БОЛДЫРЕВ, композитор, РСФСР-эй культурын министерствын хүгжэмэй редактор:

— Буряад композиторнуудай зохёолнууд жанрнуудайнгаа талаар яhала баян байна. Зүгөөр инструментнүүдэй концертын үгы шахуу байhанда халагламаар.

Оперо, баледэй театрайтнай коллективые магтамаар. Ехэ ажал хүдэлмэри ябуулна. Тэндэхи артистнууд, режиссернууд, хүгжэмшэдэй оролдолгоор омогорхон баясамаар.

Буряад хүгжэмые манай СССР ороной хүн зоной дунда нэбтэрүүлхэ тухай хэлэгдэhэн үгэнүүд ехэ зүб. Ехэ бэшэхэн ансамбль байгуулаад, нэгэ hайн дуушантайгаар холын область, республика, хизаарнуудта эльгээхэдэ яанаб? Ганса «Байгал» ансамбльтнай эндэ багадана.

Бурлад дуун олон. Зүгөөр шагнажа hууходa, тэдэнэй хүгжэм, аялга бэе бэедээ адли болошохоёо hанана. Хэнэй дуун юм? Заримдаа ойлгохын аргагүй. Композитор бүхэн өөрын онсо аялгатай байдаг ха юм. Мүнөө татар композиторай дууе абаhаар ойлгохош, хэнэйшье, ондоо яhатанай дуунтай худхахагүйш. Арад зонойнгоол аялга дууhаа, аман зохёолhоо үндэhэлhэн дуунууд хэзээдэшье үхэлгүй, хэндэшье ойлгосотой байдаг гэжэ би hанадагби. Тиихэдэ хоорой гүйсэдхэхэ дуунууд үсөөншэг байна. Мэдэнэ ха юмта. Хоор гээшэмнай хүгжэм, дуунай хүгжэлтэдэ ехэл удха шанартай, ехэ үүргэтэй бшуу.

С. Н. РЯУЗОВ, композитор.

— Үнгэрhэн саг тухай бодожо үзэхэдэ, иимэ байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Шэнэ оперо, балет, оратори, симфоническа зохёолнууд бэшэгдээ. Шэнэ мэргэжэлтэд урган гараа. Бэлигтэй залуушуул бии болоо. Эрхим hайн артистнуудтай болоот.

Ж. Батуевай «Колхозой сюитые» шагнажа хужарлааб. Мүнөө үеын хүдөө нютаг нидэндэ харагдахадал гэнэ. Тиихэдэ Д. Аюшеевэй оперонуудhаа хэhэгүүдые шагнахада, урматай байна.

А. Андреевэй «Би коммунистби», «Түрүүшын комсомол поэт Мүнхэ-Саридаг тухай баллада», Ж. Батуевай «Үлгын дууе», С. Манжигеевэй дуунууд hайн байна даа.

Буряад композиторнуудай зохёолнуудые гүйсэдхэдэг хүнүүд-артистнууд тухай мартажа болохогүй. Л. Линховоин К. Базарсадаев, Н. Будаева, Г. Эрдынеев болон бусад hайнаар, мэдэрэлтэйгээр дуулана. Энэ талаар буряад композиторнуудта атаархамаар.

А. Андреевэй бэшэhэн «Ойн баярай увертюрые» юундэшьеб hайхашаагаагүйб. Юуб гэхэдэ, дан олон юумэ hануулhан, шашагшаг зохёол болошоо ха. Романс, баллада, сонатонуудые буряад композиторнуудай олоор бэшээ hаань, hайн бэлэй.

Г. Н. ИВАНОВ, РСФСР-эй композиторнуудай холбооной секретарь, Новосибирскын композиторнуудай холбооной организациин түрүүлэгшэ:

— Буряад композиторнуудай зохёолнуудтай үнинэй танил хүм. Тиибэшье hаа мүнөө түрүүшынхиеэ ерээд, ехэ гоё театрыетнай хаража, бэлигтэй артистнууд, хүгжэмшэдтэй танилсаhандаа баяртайб.

Ж. Батуевай «Газарай хүбүүн» гэжэ балет тухай магтаалай үгэнүүдые дэмжэнэб. Үнэхөөрөөшье, уран гоёор, шадамараар бэшэгдэhэн зохёол. Энэмнай буряад хүгжэмэй хүгжэлтын нэгэ шата болоно гээ hаа, алдуу болохогүй.

Буряадай телевидени, радио-дамжуулгын комитедэй арадай инструментнүүдэй оркестр композиторнуудай зохёолнуудые оркестрэй гүйсэдхэхэдэ, амияа татангүй гэхээр шагнаабди. Артистнууд Ч. Шанюшкина, Н. Будаева, Г. Эрдынеев, Л. Шоболов гэгшэд оркестрэй хүгжэм доро буряад композиторнуудай дуунуудые hайнаар гүйсэдхэнэ.

Залуушуул тухай хэлэбэл, иимэ. Бидэнэр өөhэдынгөө халаан—залуу композиторнууд тухай hанаагаа зобохо, тэдээндэ халуун анхаралаа хандуулха зэргэтэйбди. Һүүлэй жэлнүүдтэ буряад хүбүүд, басагад консерваторинуудай композиторай факультедтэ тон үсөөнөөр hурана.

А. А. БУЗОВКИН, РСФСР-эй культурын министерствын эмхидхэлэй-зохёохы ажалай комиссиин түрүүлэгшэ:

— Буряадай композиторнуудай холбооной энэ пленум республикынтнай 50 жэлэйнгээ ойе угтаха гэжэ байhан жабхаланта уедэ, баярай оршон байдалда үнгэрбэ. Энэ ехэ хөөрэлдөөн хадаа буряад хүгжэмэй табин жэлэй туршада айхабтар ехээр хүгжэhые согсолон баримталhан, дүн гаргажа, зүбшэн хэлсэhэн суглаан болоно бшуу.

Ахамад композиторнуудай хэhэн ажал хүдэлмэри, оролдолго илангаяа ехэ. Тэдэнэр юушьегүй газарhаа эхилhэн гээшэ ааб даа.

Бэлигтэй, эрдэм hургуулияар түгэс залуу композиторнууд танайда ургажа байна. Энээндэ баясамаар.

Бага жанрай зохёолнууд үшөөл үсөөн байна. Жэшээлхэдэ, инструментальна пьесэнүүд хомор. Энэ муу. Тиигээд энэ суглаанда залуушуул, мэргэжэлтэдэй үшөөл үсөөнөөр хабаадалсаhаниинь халагламаар. Композитор гээшэ нийтын ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй, уялгатай.

* * *

Буряадай композиторнуудай холбооной долоодохи пленум дээрэ үгэ хэлэhэн хүнүүд олон асуудалнуудта тогтобо.

Буряад хүгжэмые олоной дунда нэбтэрүүлхэ хэрэг үшөөл муугаар табигданхай гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Буряадай композиторнуудай холбооной правлени энээниие хараадаа абаха зэргэтэй. Тиихэдэ композиторнууд, уран зохёолшодой хоорондохи творческо холбоон hула байна. Оперо, баледүүдэй либретто тон үсөөн бэшэгдэнэ. Зарим дуунай текстын ойлгосогүй, удхаар гүйхэн байха ушар баhал дайралдана. Композитор поэт хоёр сугтаа хүдэлбэл, hайн дуу бэшэхэ гэhэн hанамжанууд эндэ ороо. Һайн хүгжэм hайн шүлэг хоёр тааралдабал, эрхим зохёол болодог ха юм.

БОНН

В. БРАНДТЫН БЭШЭГ

ТАСС

ХДС/ХСС гэдэг бүлэглэлэй партиин хүтэлбэри бундестагта (парламентын хоёрдохи палата) «буруушаалгын тэмсэлэй замда» ороо гээд СДПГ-гэй түрүүлэгшэ, ФРГ-гэй Федеральна канцлер В. Брандт тэдэниие гэмнэнэ.

Нёдондо жэлэй ноябрь hарада болзорhоо урид үнгэргэгдэhэн hунгалтын үедэ СДПГ—СВДП гэжэ правительственна бүлэглэл бундестагта hууриия батаар эзэлээ hэн гэжэ мэдээжэ. Гэхэ зуура, бундестагта (газарай палата) ХДС/ХСС халта үлүү байhан дээрэhээ бүлэглэлэй правительствын хуули гаргалгада тойбо татаха hэдэлгэ хэнэ.

Бундестагта болоhон hунгалтын дүнгүүдые христианска демократуудай хүтэлбэри буруу hүргэхые оролдоно гээд В. Брандт социал-демократическа партиин нютагай эмхинүүдтэ эльгээhэн бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Хэдэн жэл удаагаар Бонндохи правительственна бүлэглэлдэ СДПГ-тэй хамта хүтэлэлсэдэг сүлөөтэ демократическа партитай харилсаагаа нарижуулан үргэдхэхэ шухала гэжэ В. Брандт бэшэг дотороо заана.

Ойрын жэлнүүдтэ зарим газар нютагуудай ландатагта (газарай парламент) үнгэргэгдэхэ hунгалтада бэлэдхэл хэхэ гээшэ СДПГ-гэй гол шухала зорилгонуудай нэгэн мүн гээд тэрэ мэдүүлнэ.

...Н. БРЕЖНЕВЭЙ ЕРЭХЭЕЭ БАЙҺАН ...АЙ ГКП-гэй МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

...ССС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй ...эрхэ Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежневэй ...й хэрэгээр ФРГ-дэ ...ээ байhые Германиин ...нис партиин правлениин президиум тусхай мэдүүлгэ доторо амаршална.

...ропын гүрэнүүдэй ба ...удай хоорондохи ха...нда шухала хубилалтанууд болоҗо байhан ...эб найрамдалай, аюулгүй байдалай ба дэбжэлтын ...тэмсэлдэ түүхэтэ үүсхэлые социалис хани ...нэтэ гүрэнүүдэй, нэн ... Ленинэй ороной гар... абажа байха үедэ ...Союзай Коммунис ...хүндэтэ түлөөлэгшэ ...врондо түрүүшынхеэ ...ерэхэнь», — гэжэ ...тэ дотор хэлэгдэнэ.

...ССС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежне... ФРГ-дэ ерэлгэ «хүдэлмэ...ангиин аша туhада, эб ...лай ба аюулгүй бай...а туhада харюусаха ... гээд мэдүүлгэ дотор ...гдэнэ. Ушарынь юуб ...галан ёhоор зэргэ ...ой, Советскэ Союзой хүршэ ёhоной харилсаа тогтооhоной, коммунизмда ба Советскэ Союзда харша хардалга, гүрдэлгээ болюулhанай ашаар түгшүүрил hуларуулжа болоно.

Социалис оронуудтай hайн, хүршэ ёhоной, хани барисаата харилсаа тогтоохын тула Баруун Германиин коммунистнууд хододоо тэмсэдэг байгаа гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа hайжаруулхын түлөө тэмсэхэдээ, Германиин Компарти хүдэлмэришэн ангиин аша туhа, Баруун Германиин аша туhа хамгаална.

ЖЕНЕВЭ

ООН-ой ТУСХАЙ КОМИТЕДЭЙ СЕССИ

ТАСС

Эзэрхэг түримхэй ябуулга элирхэйлэн тодоруулха тухай асуудалаар ООН-ой тусхай комитедэй зургаадахи сесси эндэ нээгдээ.

Эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые элирүүлжэ, хархис хүсэнүүдэй амыень татаха шухала хэмжээ абаха зорилго комитедэй үмэнэ табигдана.

ХИЛЫН СААҺАНАА

радио • телефон • телеграф

МАЙН НЭГЭНЭЙ ҺАЙНДЭРЫЕ УГТУУЛАН

Ажалшадай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр — Майн Нэгэнэй hайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахые бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэн бэлдэжэ байна. Майн hайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ туйлаhан амжалтанууд тухайдаа социалис оронуудай нуга тарялангуудай, заводуудай ажалшад элидхэнэ. Майн Нэгэнэй hайндэрэй урда үдэрнүүдтэ капиталис оронуудай хүдэлмэришэд, таряашад эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай ба демократиин түлөө, империализмын харата ябуулгануудта эсэргүү тэмсэл үргэнөөр хэнэ.

БУДАПЕШТ. Арадай Венгри Майн Нэгэнэй hайндэрые баяр жабхалантайгаар угтажа байна. Пролетарска интернационализмын, марксизм-ленинизмын, манай түби дэлхэйн Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай интернационалис нэгэдэлэй, совет ба венгер арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай hайндэрые алдаршуулhан, Майн Нэгэндэ зорюулжа, ВСРП-гэй ЦК-гай гаргаhан уряанууд байшан гэрнүүдэй нюур талада далбан намилзана.

Хабарай энэ hайндэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаха гээшэ Венгридэ hайн ёho заншал болонхой. Ороной олон совхозууд, хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативууд, эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин ехэ амжалтануудые туйлажа, «Эрхим түрүү предприяти» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртөө гээд Венгриин хэблэл мэдээсэнэ.

ВАРШАВА. Үдэр хоногой үнгэрхэ тудам Арадай Польшын барилгын талмайнууд дээрэ, ехэ ехэ предприятинуудай цехүүд соо улаан тугууд улам олоор намилзадаг болобо. «Майн Нэгэнэй hайндэрэй хүндэлэлэй мүрысөөндэ илажа гарагша» гэжэ тэдээн дээрэ бэшээтэй. Металлургнууд, судна бүтээгшэд, шахтёрнууд, морягууд ажалай вахтын амжалтанууд тухай мэдээсэнэ. Шэнэ Гута хотодохи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай социалис ажалай бригаданууд апрелиин түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэhэн тухайдаа элидхээ.

В. И. Ленинэй хүшөө нээлгэтэй дашарамдуулан, hайндэрэй урда тээхэнэ Шэнэ Гутада үнгэргэгдэхэ баярай митингдэ эгээн эрхимүүд хабаадаха байна.

УЛААН-БААТАР. Майн Нэгэндэ зорюулжа, Монголой Арадай революционно партиин ЦК уряануудые тунхаглаа. Эхэ оронойнгоо hалбаран бадархын тула, МНР-тэ социализм байгуулхын аша туhада МНРП-гэй XVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ шэнэ амжалтануудые туйлаха зорилгонууд ороной ажалшадай үмэнэ табигдана.

Ленинизмын Эхэ орон, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй найдамтай түшэг тулгуури — Советскэ Союзай ленинскэ гадаадын политикын илалтануудай хүндэлэлдэ МНРП-гэй ЦК юрөөл табина. Коммунизм байгуулжа байhан агууехэ совет арадта халуун амаршалга хүргэгдэнэ.

Вьетнам арадтай, Араб оронуудай арадуудтай hанал нэгэтэй байhан тухайдаа Монголой Арадай революционно партиин ЦК эдэ уряанууд соогоо мэдүүлнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Социальна эрхын, байдалыень hайжаруулхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлээ шангадхажа, Америкын ажалшад хабарай энэ hайндэрые угтажа байна.

США-гай Коммунис парти ажалшадай хүдэлөөе ударидана.

Ороной промышленностиин элдэб hалбаринуудтахи 5 миллион хүдэлмэришэнтэй hанал нэгэтэй байhан тухайдаа США-гай коммунистнууд мэдүүлээ. Ушарынь юуб гэхэдэ, ажалайнь хэлсээн энэ жэлдэ дүүрэхэ бшуу. Эрилтэнүүдыень хараада абажа, предприятинуудай эзэд ажалай шэнэ хэлсээ баталхые ори таhа арсадаг байха юм.

(ТАСС).

БЕЙРУТ

Ливанай шэнэ правительство

ТАСС

Премьер-министр Амин Аль-Хафез түрүүтэй 17 министрhээ бүридэhэн ороной шэнэ правительствые Ливанай президент Сулейман Франжье баталаа. Фуад Госн премьер-министрэй орлогшоор, национальна обороной министрээр томилогдоо, Халиль Абу Хамад гадаадын хэрэгүүдэй министр зандаа үлөө. Башир Аль-Ауар — дотоодын хэрэгүүдэй министрээр, Бахиш Таббара экономикын министрээр томилогдоо. Фуад Нафаа финансын министр зандаа үлөө.

Тиигэжэ байгша оной апрелиин 10-да Ливанда Израилиин дээрмэшэ сэрэгүүдэй зэрлиг бүдүүлигээр добтолhонhоонь уламжалан, Саиб Саламай кабинет тушаалhаа буугаа hэн.

ВАШИНГТОН

БОМБОДОЛГОЁО ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР

ТАСС

Вьетнамдахи дай болюулха ба амгалан байдал hэргээхэ тухай хэлсээгээ эбдэжэ, Холбоото Штадууд Индохитадай оронуудые саг үргэлжэ бомбодоно. Пентагоной баримтануудай ёhоор, Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээнэй баталагдаhанhаа хойшо үнгэрhэн хоёр hарын турша соо американ авиаци 110 мянган тонно бомбо Лаосой, Камбоджын элдэб районуудта хаяhан байна.

Пентагоной мэдүүлhэнэй ёhоор, февраль, март hаранuудта американ авиаци үдэртөө дунда зэргээр 200 ниидэлгэ хэдэг байгаа. Вьетнамда США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгын эхилhэнhээ хойшо 7,3 миллион тонно американ бомбо Индохитадай оронуудта хаягдаа. Һүүлэй hаранuудта США-гай авиаци Камбоджын газар нютагуудые эгээл лэ хархис муухайгаар, зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо байна гэжэ американ хэблэл hаяхан тэмдэглэбэ.

ТОЛИ

Аялга

ОЮУН БЭЛИГЭЙ ОХИН ДЭЭРЭ

ЗҮЖЭГ НААДАНАЙ эстрадада шуумар хүнгэнөөр гараад, ёһотой эзэн мэтэ бэеэ абажа байхыень адаглан харахада, энэ хүн дуу хүгжэмэй хүбшэргэйе яһала һайса мэдэхэ, харагшадай эрилтые абаһаар лэ тухайлдаг гэжэ һанахаар. Роялиин хажууда томоотой юумэ зогсонхой, хүгжэмшэндөө аргаахан дохисогоохо. Хүгжэмэй ирагуу аялган долгисон зэдэлжэ, дуушанай бас бүдүүн хоолой сууряатан гаража, гэрэй буланда байһан шэрэм тогооной ханхинатар тунахадал гэхэ юм. Хүнүүд амяа даранхай, бүгэдөөрэн анир гүй шагнахал даа... Тиигээд альга ташалган нэержэ, дахин дуулахыень гуйжа ороxo.

СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоин үнэ хөөрөөшье дүрбэн тэгшэ бэлигтэй хүн. Ёһотой режиссер, дуунай багша, либреттист ба литератор—эдэ бүгэдые бэедээ халан абажа, алишье зүйлыень адли тэгшээр бэелүүлжэ шададаг. Ороной мэдээжэ театрнуудта дуулахаһаа гадна, хариин оронуудаар ябажа, Совет Буряадай искусстватай хүн зониие танилсуулна.

Лхасаран Линховоин нэн түрүүн оперно сценын ёһотой эзэн байжа, нилээд олон гайхамшагта образуудые хязалан гаргаһан. Ород болон хариин гаргуу зохёолшодой, мүн совет композиторнуудай бэшэһэн оперонуудай гол рольнуудта жэншэдгүй һайнаар дуулаһан, тодо хурсаар наадаһан байха. Урагшагүйдэжэ мухарда һан Борис Годуновой, үнэгэн аашатай Ленореллын, хэрзэгы шэрүүн Мендозой, мэдэлшэ шадамар Мефистофелиин, һүрөөтэй хүдэр Кончак хаанай рольнуудта дуулаһыень марташагүй.

Һаяшаг табиһан концертнь бүришье һонирхолтой. Композитор М. Фроловой «Энхэ-Булад баатар» гэжэ оперыһоо Солбон баатарай арине дуулахадань, театр хүнхинэжэ байгаа бэлэй. Дуу хүгжэмэй бүхы баялигые онсо өөрынхеэр хэрэглэжэ, аялга хухалгыень нэгэ шанга, нэгэ аалин болгожо дуулахадань, буурал үбгэнэй образ тодоор толорхо юм.

Элитэ ехэ хүгжэмшэ Моцартын «Дон Жуан» гэжэ операһоо Ленореллын арине дуулажа, гэнэн сагаан сэдьхэлтэй зарасын түхэл шэнжые. абари зангые тобойсо харуулжа, халуунаар угтагдаһан байна. Дуугаа гүйсэдхэхэ, шэг царайгаа хубилгаха янзадань арад зоной хошон зугаа, хүхюун шогтой энеэдэн яахын аргагүй биил даа.

Концертынгээ программада композитор А. Бородинай «Хаан тайжа Игорь» гэжэ операһоо Кончагай арине оруулһандань гайхангүйбди. Хэнэйшье мэдэһээр, бэлигтэй дуушан энэ рольдо наадахадаа илангаяа ехэ амжалта туйлаһан. Кончак хаан өөрөө байна гү гэжэ һанахаар болодог. Түрүүшээр аали даруушаг зантай, зал хуушаг хэбэртэй аад, гэнтэ сортоотой шангаар дуулажа, нюдөө зангидажа харахадань, хэрзэгы ёборгон аашатай бүрин эрхэтэ эзэн өөрөө байна гэжэ ойлгохоор даа.

Бүхы дуунуудые үнэхөөрөөшье жэншэдгүй һайнаар дуулаа. СССР-эй Ехэ театрай табиһан зүжэгтэ хабаадалсажа, классическа оперын гол рольдо дуулахадань, Москвагай рецензент иигэжэ бэшээ һэн: «Буряад дуушанай бас бүдүүн хоолой илангаяа оперно зохёолдо шалгаржа, дуулахадаашье, наадахадаашье бэлиг шадабаритай байһаниинь үшөө дахин харагдаба». Тон зүб гээшэ. Дуулахадаашье, наадахадаашье адли тэгшэ бэлигтэй.

Концертын репертуарта Чайковский, Шуберт, Бетховен, Соловьев-Седой, Френкель гэгшэдэй, мүн буряад хүгжэмшэдэй дуунууд оролсожо, бултыень тэгшэ һайнаар дуулажа, олоной зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэһэн байха. П. И. Чайковскиин хүгжэмтэ зохёолнуудһаа хэһэгүүдые гүйсэдхэхэдөө, хухалга нугалбариинь халташье алдангүй, ирагуу гоё талыень бүришье элирүүлэн дуулаа бэлэй. Жэшээнь, «Һүни» гэжэ романсын уянгата удхые сэдьхэлэй гүнзэгыһөө долгисуулан дуулажа гаргаа.

Гадна Чайковскиин «Флорентийскэ дууе» ходорхой хүнгэнөөр, ирагуу гоёор дуулахадань, сэдьхэлээ уярха баатай һуугаабди. Бетховеной «Ирландская застольная» гэжэ дуунай сортоотой түргэн аялгые илангаяа онсолон тэмдэглэжэ, хүнүүдые баясуулаа. Шубертын «Двойник» гэжэ дуунай урагшагүй үйлэ хэрэгые тодо хурсаар харуулаа. «Эй, ухнем», «Вдоль по Питерской» гэжэ ород арадай дуунуудые ирагуу гоёор дууладагыень булта мэдэнэбди. Эдэ дуунуудай зэдэлхэдэ театр хүнхинэжэ, үшөө дахин дуулахыень хүнүүд гуйжа байдаг ха юм. Буряад арадай дуунуудые илангаяа гоёср дуулахадань, хүнүүд бүришье үлүүсэ баярлаа.

Бадма Балдаковой «Һанана гүш?», «Инагтаа» гэжэ уянгата хоёр дуу Лхасаран Линховоин ехэ дуратайгаар ходо дууладаг юм. Мүнөөшье тэрэнь ханхинан зэдэлнэ.

Тэрэшэлэн композиторнууд Б. Цырендашиев, Ч. Павлов, С. Манжигеев гэгшэдэй дуунуудые шадамараар гүйсэдхэдэг байна.

Бэлигтэй дуушанай бас бүдүүн хоолой хүнэй зүрхэ сэдьхэл ходо доһолгожо, шэхэнэй шэмэг, сээжын хужар боложо байдаг лэ.

Бэлигтэй дуушанай концертын яһала урагшатайгаар болоһон хэрэгтэ концертмейстер, Бүхэсоюзна конкурсын дипломант, Буряадай АССР-эй габьяата артистка Жанна Габбын алдар габьяа бии.

СССР-эй арадай артистын гүйсэдхэһэн дуун бүхэниие хүнүүд хани халуунаар угтаа. Дуушанай оюун бэлигэйнгээ охин дээрэ ябаһые энэнь эли бодо гэршэлнэ.

О. КУНИЦЫН,
хүгжэм шэнжэлэгшэ.

БААТАР ЭЖЫНЭР

«Эжын эльгэн нимгэн» гэжэ урданай буряад үгэ бии. Энэ үгын удхань юуб гэбэл—хайрлаха халуун сэдьхэл, сагаан һанаан... Эхэ хүн нимэ байдаг. Үри хүүгэдые түрэжэ, хүл дээрэнь бодхоохо гээшэ тиимэшье амархан хэрэг бэшэ. Унтаха нойргүй, эдеэлхэшье сүлөөгүй ябаха саг эжынэртэ, илангаяа олон үхибүүтэйшүүлдэ али олон тохёолдодог бэзэ даа. Иимэл хадань манай Совет гүрэн олон хүүгэдтэй эжынэрые хани халуун анхаралаар хүреэлдэг, «Эхэ герой»,

«Эжын алдар» гэһэн хүндэтэ соло олгодог байна.

Республика доторнай тиимэ үндэр алдар солодо хүртэһэн арюун һайхан сэдьхэлтэй эжынэр олон. Тэдэнэй хоёрыень манай энэ зураг дээрэ харанат. Сэрэн-Дэжэд Цыденовна Хараева (зүүн гар талаһаа) 11 хүүгэдтэй, Валентина Цыреторовна Ангархаева — 10 үхибүүдые ехэ болгоһон.

Эдэ хоёр Түнхэнэй аймагай Туранай совхоздо ажаһууна. Олон хүүгэдтэйшье һаа (хамагай багань нэгэ наһатай), совхозойнгоо хүдэлмэриһөө таһардаггүй ажаллажа байдаг юм.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

БАЯР АСАРАГША

— Танда бэшэг ерээ. «Байгал» журналай шэнэ ном асарааб,—гээд почтальон энеэбхилэн хэлэнэ. Томохон хара сүүмхэ үргэлһэн эхэнэрэй Доодо-Бургалтайн үйлсэнүүдээр ябажа, газетэ, журналнуудые тараахадаа, иигэжэ хэлэхыень дуулаһаншье байжа болохот. Энэмнай эндэхи почтальон Дарижаб Гармаева.

Тэрэнэй почтальоноор хүдэлжэ эхилһээр дүрбэн жэл болобо. Энэ үе соо үдэр бүри сүүмхэеэ үргэлөөд, үйлсэнүүдые үгсэжэшье, уруудажашье ябадаг. Тэрэнэй ерэжэ, шэнэ һонинийе асархыень айл бүхэн хүлеэдэг болонхой.

— Дарижаб Гармаева ажалдаа анхаралтайгаар хандадаг юм. Тэрээн тухай нэгэшье гомдол ородоггүй,— гээд эндэхи хэлхеэ холбооной отделениин начальник Екатерина Табанова хэлэнэ.

Үндэр наһатай боложо, амаралтада гараһан үбгэд, хүгшэдтэ пенсиинь абаашажа үгэхэ хэрэг почтальоной уялгада ородог юм. Нүхэр Гармаева энэ харюусалгатай уялгаяа нягтаар дүүргэнэ. Тэрэнэй хүн зондо, илангаяа наһатайшуулда таатай, зохидоор хандадагые тусхайта пенсионер Б. И. Тункеев магтан хөөрэнэ.

Доодо- Бургалтайн колхозниигуудай һуудал байдал жэл бүри һайжарна. Олонхи айл телевизортэй, мотоциклтай болонхой. Тэдэнэй ухаан бодолой эрилтэ улам дээшэлжэ, жэл бүри олон газетэ, журнал захидаг болоно. Жэшээлбэл, эндэхи айл бүхэн мүнөө 5-6 газетэ, журнал абадаг юм. Ажалшадай дунда хэблэл олоор тарааха хэрэгтэ почтальон Дарижаб Гармаевагай оруулһан хубита яһала бии.

Нүхэр Гармаева табан үхибүүнэй эхэ юм. Тэдэнээ һайнаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табина. Гэртэнь ходоо сэбэр, эбтэй гуримтай байдаг. Иимэл даа, манай нютагай почтальон.

З. МУНКУЕВА,
Зэдын аймаг.

Гунга ЧИМИТОВ

БОГОНИ ШҮЛЭГҮҮД

АЯЛГА

Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи
Бүхы хүгжэм дуунуудһаа
Үлгын дуунай аялгые
Үлүү һайханда бодогшоб.

НЮТАГНИ

Бусажа нютагаа ерэхэдэм,
Бууса дээрэхи үрмэдэһэн
Үнэтэ дүхиин үнэрһөө
Үлүү һайхан хангалтайл.

НАРАН

Үнжэгэн дулаагаа
гамнадаггүй
Үлгэн тэнгэриин
нарандал,
Эжэл гансам намхандаа
Энээхэн наһанайм наран
даа.

ҮЛӨӨДЭР

Үсэгэлдэрһөө тэрэ үдэр
Үнэн бэеэ бэелдэг.
Мүнөөдэрэй дүшэ дээр
Мүнхэ хүсөө эршэлдэг.

ХЭЛЭН

Тоонто нютагаа орхиһон
хүниие
Тооһото дайдада төөрэз
гэе.
Эхынгээ хэлэ мартаһан
хүниие
Энээхэн наһаяа дүүргээ
гэе.

НАҺАНАЙ ҺУРГААЛ

Зоной дунда ябаагүй хүн
Зоболон гээшые
мэдэхэгүй.
Зобохо тулихые үзөөгүй
хүн
Зол жаргалаа сэгнэхэгүй.

ХҮНЭЙ ЗАН

Ехээрхэжэ хиисайһан
хүниие хэншье
Ехэ хүн гэхэгүйл, ахир
хүн гэхэл.
Арад ниитэһээ бэеэ
илгангүй нэгэтэшье
Ая соонь ябаһан хүн —
одоо ехэл.

ЗОЛ ЖАРГАЛ

Хүсэеэ хамталаад,
зоригойнгоо хатуугаар
Хүйтэн сэбдэг газарые
үрэжэлтэй болгонобди.
Хонгор зүрхэнэйнгөө
нарата халуугаар
Хоёрлоһон харгыгаа
ниилүүлэн, золоо
олонобди.

ШОГ

Бани магазин хоёртой зэргэлээд шахуу шэнэ байра бодхоогдожо, уданшьегүй гэр бүлөөрөө тэндэ зөөжэ оробобди. Өө, баясаһан гээшэмнай аргагүй. Ажалһаа ерэхэ тумам һамгамни һөөл хүхюутэй юумэ энеэбхилжэ, кухни соохоноо эрьелдэжэ, үнөөхи халуун уһаарнь амһартануудаа угаажа байха юм. «Хэзээ түлеэгээ асаруулха, уһаяа зөөхэ эрэбши» гэжэ байгаад хараалтахаяа болёод, диван дээрээ хэбтэжэ, газетэ уншажа налайшалайб. Одоо гоё даа. Дуратай саттаа телевизорээ мушхаад, хоккей хаража жаргахаш. Хара багаһаань банида угаалдажа һураһан хадаа, тэрээхэн ваннадань орохоёо зүрхэлбэгүйб. Һэ, банида ороһом һураггүй дээрэ ааб даа. Үнөөхи венигээрээ бэеэ һайсахан һэбүүрдээд, һөөргөө монсогор залуу болошохолши. Һайниинь гэхэдэ, магазимнай бүри дүтэхэнэ, байратаймнай хаяа хадхажа зэргэлхэһээ нааша тобойно ха юм. Үбэлэй янгинама хүйтэндэ самсаараа харайжа ошоод, эдеэ хоолоо асаржа байхаар.

Тиигээд лэ үбэл ходорон ошожо, одоо хүлгөөтэй хүхюун хабарнай айлшалжа ерэбэ гээшэ. Хүлгөөтэй хүхюун гэжэ гү? Мүншье тиимэ даа. Хабарай ерэхэдэ баясаһамнайшье аргагүй.

Хүнүүд сонхо доогуурнай ябажа, банида, магазинда ошохо юм. Теэд яахаб?.. Хэрэгээрээ ябажал байһан хүнүүд ха юм.

Нэгэтэ үглөөгүүр сонхо доромнай эрэшүүл олоороо шэбээлжэ һуунхай, гартаа аржагар кружкануудые бариад, үнөөхи шара уһаяа гудамхижа захалбал даа. Түрүүшээр ажаглалта хэбэгүйб. «Томоотой бүдүүн эрэшүүл ха юм. Өөһэдөө тухайлна бэзэ» гэжэ найдаһан байгааб. Үгыл даа, сонхоһоом холо ошохо юумэд бэшэл. Үнөөхи шара уһаяа һоросогоожо, үшөө үсэгэлдэр хайшан гэжэ архидаһанаа шашалдахыень шагнахада хашартай бэлэй.

— Шара уһа хаанаһаа абажа уунабта? — гэжэ нэгэтэ хандабаб.

МАРТАГДАШАГҮЙ ҮДЭР

1924 он... Монголой Арадай Республикын сэрэгэй министр, элитэ ажал ябуулагша Хатан Баатар Магсаржав Москва ерээ һэн. Манай арадуудай, манай арминуудай таһаршагүй хани нүхэсэлэй тэмдэг болгон, дурасхаалта Улаан тугые 3-дахи Улаан тугта Армида барюулхаяа нүхэр Хатан Баатар Магсаржав СССР-эй Сэрэгэй Хубисхалай Соведтэ ороо һэн.

Туг барюулгын баяр ёһолол Реввоенсоведэй 1-дэхи байшан соо болоо бэлэй.

Тэрэ үедэ би РККА-гай штабай, Реввоенсоведэй харуулай тусхай батальоной командираар хүдэлжэ байгааб. Мүн Реввоенсоведэй нэгэдэхи байшангай сэрэгэй комендант байгааб. Реввоенсоведэй түрүүлэгшэ Михаил Васильевич Фрунзе намайе дуудаад:

— Сэрэгэй министр Хатан Баатар Магсаржав түрүүтэй Монголой Арадай Республикын делегаци Улаан туг барюулхаяа ерэхэнь. Энэ баяр ёһолол хаана үнгэргэбэл тараамжатай байхаб? — гэбэ.

— Реввоенсоведэй зал соо үнгэргэбэл таарамжатай,—гэхэдэм М. В. Фрунзе зүбшөөгөөд, эмхи гуримтайгаар үнгэргэгты гэжэ захирба. Би тиихэдэнь батальонойнгоо нэгэ рото жагсаагаад, Реввоенсоведэй зал руу оруулбаб.

Уданшьегүй М. В. Фрунзе ерэбэ. Тэрэнтэй хамта тэрэнэй орлогшо И. С. Уншлихт, РККА-гай Хүтэлбэриин түбэй начальник В. Н. Левичев, РВС-гэй АХО-гой начальник В. П. Мартинов болон бусад ерэлсэбэ.

— Хүндэлэлэй харуул Монголой Арадай Республикын делегациие угтахаар бэлэн! — гэжэ Фрунзеда рапорт үгэбэб. Фрунзе улаан-гвардеецүүдые мэндэшэлбэ.

Уданшьегүй сэрэгэй министр Хатан Баатар Магсаржав түрүүтэй делегаци орожо ерэбэ. Совет сэрэгэй атташе Соловьев, Москвада байдаг Монголой Арадай Республикын бүрин эрхэтэй түлөөлэгшэ болон дипломатическа зургаанай бусад хүдэлмэрилэгшэд ябалсана. Хатан Баатар Магсаржавай энгэртэ СССР-эй Дайшалхы Улаан Тугай орден яларжа байгаа һэн.

Сэрэгэй министрэй угтамжада хүндэлэлэй харуулай жагсаад байһан тухай элидхэһэнэйм һүүлээр батальоной оркестр угтамжын марш наадаба.

Сэрэгэй министр Хатан Баатар Магсаржав амаршалгын үгэ хэлээд, Революционно Сэрэгэй Соведэй түрүүлэгшэ М. В. Фрунзеда Улаан туг барюулба. Энэ үнэтэ бэлэг абахадаа, Фрунзе үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ. Баяр ёһололой һүүлээр хани халуун оршон байдалда хөөрэлдөөн болоо бэлэй.

Тэрэ үдэрһөө хойшо табяад жэл боложо байна. РВС-гэй 1-дэхи байшангай комендатурын фотограф Туннель гэгшын буулгаһан энэ зураг ехэ нандин ринаар хадагалдагби.

Монголой Улаан туг Реввоенсоведэй зал соо манай батальоной Дайшалхы тугай хажууда табигдаа һэн. Мүнөө үедэ тус туг нангинаар хадагалагданхай.

Л. В. КИРИЛЛОВ,
пенсидэ гараһан полковник.

Зураг дээрэ (зүүн гарһаа 3-дахи): Лев Владимирович Кириллов, 6-дахи Михаил Васильевич Фрунзе, 9-дэхи Хатан Баатар Магсаржав, 11-дэхи И. С. Уншлихт.

ТЭМСЭЛ

— Баниин буфедтэ наймаална, — гэбэ тэдэнэр.

— Теэд тэндээ уухаяа яагаа зомта?

— Заахан шуу. Городой архиншад булта дaa багтанагүйл.

— Тиихэдэнь заабол сонхо доро суглархa гэжэ гү?

Тэрэ гэһэнһээ хойшо сонхо дором архиншад суглархаяа болёо бэлэй. Теэд нэгэтэ сонхоороо харахадам, эрэшүүл баһа сугларанхай, хэнииешьеб даа хараaһан янзатай хамар дорохоноо гүбэр шэбэр гэлдэхэ юм. Шарашье уһа гудамхинагүй.

— Юундэ баһа сугларааб та? — гэжэ хандабаб.

— Гимныш наадахые хүлеэнэбди, — гэжэ нэгэниинь шогтойхоноор дуугараад, урдаһаам эмнисэгээбэ.

— Гимн эндэ юуштэй болоо юм? Үтэр таража ошогты! — гэжэ зандараад, сонхоёо хаабаб.

Гэрэй булангдахи стол дээрэ байһан радиоприёмнигоо мушхахадам, үнэхөөрөөшье гимн наадажа байбал даа. Үнөөхи эрэшүүлнай бултадаа магазинда оронхой, архиин оошорто зогсохо юм. Арба нэгэн часта архи наймаалжа захалдагыень одоол тиихэдэ тухайлжа абаа бэлэйб.

Тиигээдшье тэмсэлни дүүрээгүй һэн. Нэгэндээ нэтэрһэн архиншад үүдыем тоншосогоожо, архяа аягалха стакан эрижэ һалабагүй. Нэгэ үгэбэб, хоёрдохёо үгэбэб... Эрихэ бүринь үгэжэ байхань хашартай болобо. Бури нэтэрүү хүдхэшүүлынь урииһаар мүнгэ эрижэ захалбал даа. Яахаб, хайшан гэхэб? Наншалдаха гэжэ гү?

Ажалай хэрэгээр хүдөө нютагуудаар ябахадаа минидаһан дээрэ нохойн хусаха абяае бэшэжэ абаһан байгааб. Хэн нэгэн архиншанай ерэхэдэ магнитофоноо үүдэнэй хажууда тодхоод, үүдэ тоншохотойнь сасуу оньһыень мушхажархиха юм байна гэжэ бодобоб. Үни хада абаһан түхэригөө бусаадаггүй (хэлэжэ хашаршоо һэм) нэгэ архиншан үүдыем мүн баһа тоншосогообо. Тиихэтэйнь хамта магнитофоноо табижархибаб. Одоо нохойл хадаа нохой гээшэл даа. Бабаржа байгаад хусахань жэхыдэһэ хүрэмөөр бэлэй. Тэрэ хүйхэр гэдэргээшье харангүй талиигаа һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо архиншад сонхо дором суглархаяа болёод, үүдыем тоншохоёо айдаг болоо бэлэй. Архиншад нохойн абяае тэсэдэггүй юм гэжэ тиихэдэ ойлгоо һэм.

Һаяхан суглаанда нүхэртэйгөө уулзабаб.

— Овчарка хаанаһаа олообш? — гэбэ нүхэрни.

— Ямар овчарка? Нохойһоо байтагай миисгэйшье гэртээ баридаггүйлби.

— Болил даа. Амаралтын үдэр танайда ошоходом, үнөөхи нохойшни гэр сооггууреа гүйжэ, үүдэ, ханаяа һабардажа байгаад хусаал.

Би гэдэһээ тэбэрин байжа энеэжэрхибэб. Нүхэрни урдаһаам бэлтысэ хараад, гайхаһан янзатай шэмээгүйхэн һуугаа юм.

Хэрбээ магазин, бани, стадионой хажууда байра абаа һаа, энэ оньһото туршалгыем туршажа үзөөрэйгты.

М. ОСОДОЕВ.

ТААБАРИНУУД

Нүүлын саана
Нүгэлтэй шүдхэр,
Нюдэ амандаа
Галтай шүдхэр
(Баабгай).

Сагаадай сабшаад
Саашань түлхеэ,
Хулганань худхаад
Худагта хаяа.
(Шүдэн, хэлэн,
эдеэлхэ).

Манай газаа — утаан,
Мангашын газаа —
түүдэг.
(Гааһаар тамхи татаха).

Ургын үзүүртэ —
Улаан залаа.
(Улаалзай).

Сэгээн шулуун сэг тудаба,
Сэгтэй эхэнь тодожо
абаба.
(Таряа хаяха).

Һайхан хонин
Һарагар эбэртэй.
(Хайша).

Дала дээрээ
Дагадха бороодхо.
(Үүлэн).

Тээг дээрэ
Тэхэ хуса хоёр мүргэлдөө,
Тэхэлхэнэй хүбүүн

Тэг дундань тудаад,
Түгдэ һүрэхэдөө
Улаа бутараа.
(Хэтэ [illegible]

Голдо гуулин [illegible]
Хээрэ хэлтэгы [illegible]
(Наран, [illegible]

Хотониинь шэрэм,
Хонидынь олон,
Хусань мүргэдэг.
(Уур, тариан, [illegible]

Ерэн шубууд юры[illegible]

Ехэ үбгэн тодожо [illegible]
(Таряа гараар [illegible]

Баабайнь баржагар,
Ибиинь эржэгэр,
Хүбүүниинь хүхэдэ[illegible]
Багасаниинь шэм[illegible]
(Тогоон, бүрхөөг, [illegible]

Арада ороһон са[illegible]
хайлахаяа боли[illegible]
Аралтай тэргэнь
эбд[illegible]
заһагдахаяа бо[illegible]
(Хүнэй үһэнэй са[illegible]
шүдэ [illegible]

И. МАДАСО[illegible]
суглуулбари[illegible]

БУРЯАДАЙ АССР-эй

50 ЖЭЛ

«БУРЯАД ҮН[ЭН]» газетын ХХ[...] заншал[...] ЭСТАФЕТ[...]

1973 оной майн 6-да

Соведүүдэй талмай дээрэ үдэрэй 12 часһаа эхилхэ.

Илажа гараһан командануудта дамжуулгын кубок, грамотанууд барюулагдаха

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Коллективизм хүмүүжүүлгэ» —түрүү бэшэг. КПСС-эй ЦК-гай Пленум тухай информационно мэдээсэл. Республикын таряалан дээрэһээ мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай шухала һонин. Нютагай Соведүүдтэ һунгалтые угтуулан.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдалай хроника. «Газарай һалхинһаа боложо муудалга. Тэрээнтэй хайшан гэжэ тэмсэхэб»?»— М. Шагдаровай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хяагта ойн баярта бэлэдхэнэ» — С. Климовэй статья. АПН-эй статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботний огонёк».

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — «Турнир любознательных»—һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 15.25 — Үнгэтэ телевидени. «Хүгжэм ба поэзи». 16.05— Үнгэтэ телевидени. «Товарищ неприкасаемый»—телевизионно - документальна фильм. 17.05 — Спортивна программа. 1. Спортивна гимнастикаар мүрысөөн. Челябинскһаа дамжуулга (суранзан бэшэлгэ). 2. Хүндэ атлетикээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. Донецкһээ дамжуулга (суранзан бэшэлгэ). 17.55 —«Знакомое лицо»— телевизионно уран һайханай фильм. 19.00 — «Время»— мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30—«Угтамжын». ЛВРЗ-гэй түмэр дархалгын цехэйхидэй үүсхэл. 20.00—«Календариин хуудапануудһаа». 20.30—«Нүхэсэнэбди, мүрысэнэбди». 21.10 — «Сэлэнгэ» — тележурнал (буряадаар).

«Орбита» харуулна:

22.15 — Үнгэтэ телевидени. «Артлото». 24.00 — «Время»—мэдээсэлэй программа. 00.30—Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Спартак»—«Динамо» (Тбилиси).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

16.50 — «Летопись полувека» — «1931 он». 17.35 — «Сердце Бонивура» —телевизионно уран һайханай фильм. (1—2-дохи сери).

«Орбита» харуулна:

19.40 — «Наполовину всерьез»— телевизионно жэжэ зүжэгэй театр. 20.30—«Документальна фильм».

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын метеостанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республикадамнай нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха. Зарим газарта бороо ороxo. Баруун тээһээ секундын 10—14 метр, үдэшэ тээшэ Байгалай урда тээ, урда районуудта секундын 15—19 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 13—17 градус. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 3—5, үдэртөө 15 —17 градус дулаан болохо.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1973 оной апрелиин 28. ● 4-дэхи хуудаһан ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-00432. Заказ [illegible]